

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6

6 Kroniek collectieve acties en schikkingen 2024

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij ^[1]
JCDI	JCDI:BSD18333:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

6.1 Inleiding6.2 Jurisprudentie WAMCA en art. 3:305a BW oude stijl6.3 Alternatieve vormen van collectief procederen6.4 (Inter)nationale ontwikkelingen6.5 Afsluitende opmerkingen

Voetnoten

[1] Advocaten bij Evers Soerjatin N.V. De auteurs en het kantoor zijn bij een aantal van de besproken zaken betrokken (geweest) en hebben in het verleden zowel aan eisende als verwerende kant opgetreden. Hein-Jan ter Meulen is tevens rechter-plaatsvervanger bij de rechtbank Midden-Nederland en heeft enkele van de hierna te bespreken zaken mede gewezen. Deze kroniek is op persoonlijke titel geschreven. De werkzaamheden voor deze kroniek zijn op 28 maart 2025 afgerond.

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.1

6.1 Inleiding

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18395:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

De afsluiting van het afgelopen kroniekjaar vormt tevens het 5-jarig jubileum van de Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (WAMCA), die op 1 januari 2020 in werking trad.

Vijf jaar na de implementatie van de WAMCA is het collectieve actierecht nog volop in ontwikkeling. De toetsingskaders van de WAMCA, zeker op het gebied van de ontvankelijkheidsvereisten, zoals gelijksoortigheid en representativiteit, kristalliseren zich geleidelijk steeds meer uit in de lagere rechtspraak. Tegelijkertijd blijft er verdere ruimte voor ontwikkeling en nadere inkleuring en zijn er bepaalde onderwerpen (die hierna aan bod zullen komen) waarover binnen de lagere rechtspraak verschillend lijkt te worden gedacht. Het is dan ook wachten totdat de Hoge Raad met richtinggevende oordelen duidelijkheid schept.

Wij zullen in deze kroniek stilstaan bij de jurisprudentie die het afgelopen jaar is geweest, met onder meer als primeur de eerste inhoudelijke einduitspraak in een WAMCA-zaak waarin een schadevergoeding wordt gevorderd.^[1] Evenals de vorige kroniekschrijvers zijn wij omwille van de actualiteit zo vrij geweest om enkele belangwekkende uitspraken van begin 2025 in deze kroniek mee te nemen.

Voetnoten

[1] Rb. Amsterdam 9 oktober 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:6118 (*Nuon-Claim/Vattenfall*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2

6.2 Jurisprudentie WAMCA en art. 3:305a BW oude stijl

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18332:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

6.2.1 Overzicht (inhoudelijk) afgedane WAMCA-zaken6.2.2 Bevoegdheid6.2.3 Temporele reikwijdte WAMCA6.2.4 Gelijksortigheid van belangen6.2.5 Waarborgvereiste (I): representativiteit6.2.6 Waarborgvereiste (II): financiering en zeggenschap6.2.7 Waarborgvereiste (III): inrichting en organisatie belangenorganisatie6.2.8 Toepassing van het verlicht ontvankelijkheidsregime6.2.9 Meerwaardevereiste: efficiëntie en effectiviteit6.2.10 Summierlijke ondeugdelijkheid en voldoende belang6.2.11 Exclusieve belangenbehartiger en opt-outperikelen6.2.12 Betrokkenheid andere procespartijen: latere belangenorganisaties, voeging en subjectieve cumulatie6.2.13 Collectieve belangenbehartiging bij schending van de AVG6.2.14 Proceshoedanigheid en gestelde belangen6.2.15 De WAMCA in hoger beroep6.2.16 Stuitende werking collectieve acties voor daarop aansluitende individuele rechtstvorderingen

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.1

6.2.1 Overzicht (inhoudelijk) afgedane WAMCA-zaken

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18251:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Uit het Centraal Register voor collectieve vorderingen blijkt dat op het moment van het schrijven van deze kroniek 24 WAMCA-zaken finaal zijn afgedaan, waarvan vijf in het afgelopen kroniekjaar.^[1]

Het afgelopen jaar werd de eerste inhoudelijke einduitspraak gewezen in een WAMCA-zaak die niet kwalificeert als 'algemeenbelangactie' en waarin een schadevergoeding wordt gevorderd. Het betreft de zaak tegen Vattenfall (voorheen Nuon) over de kW-vergoeding (een vergoeding op basis van gecontracteerd vermogen) die Vattenfall na de liberalisering van de elektriciteitsmarkt in 2002 in rekening heeft gebracht bij een deel van haar zakelijke klanten. In deze zaak gaat het om de vraag of Vattenfall als leverancier van elektriciteit de kW-vergoeding in rekening mocht brengen. Volgens Stichting Nuon-Claim mocht dat niet, onder meer omdat tegenover de in rekening gebrachte kW-vergoeding geen dienst of product stond. De Rechtbank Amsterdam oordeelde anders. De kW-vergoeding is volgens de rechtbank onderdeel van de tariefopbouw van bepaalde contracten voor de levering van elektriciteit. Daar staat dus de levering van elektriciteit tegenover, maar geen specifieke prestatie. Dat laatste is naar het oordeel van de rechtbank ook niet vereist. De rechtbank oordeelde dat Vattenfall niet onrechtmatig heeft gehandeld en wees alle vorderingen van Stichting Nuon-Claim af.^[2] Bijna vijf jaar na de invoering van de WAMCA is er dus nog altijd geen belangenorganisatie die een schadevergoeding toegewezen heeft gekregen. Stichting Nuon-Claim heeft inmiddels hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak.

Het afgelopen jaar werden ook diverse eindoordelen gewezen in niet-schadevergoedingsacties.

De Rechtbank Den Haag oordeelde in de *Vliegtuighinder*-zaak van Stichting Recht op Bescherming Tegen Vliegtuighinder (RBV) tegen de Staat over geluidshinder veroorzaakt door luchtverkeer van en naar Schiphol. De vorderingen van RBV werden (gedeeltelijk) toegewezen. De Rechtbank Den Haag oordeelde bij eindvonnis dat de Staat onrechtmatig handelt door niet de juiste door artikel 8 EVRM vereiste belangenafweging te maken tussen de belangen van hen die gebaat zijn bij het luchtverkeer van en naar Schiphol, en de belangen van hen die daarvan ernstige hinder en slaapverstoring ondervinden.^[3]

Ook succesvol in eerste aanleg was de Stichting Namaakbestrijding React (Stichting React) in haar zaak tegen SHLC Technology en ZR. In deze zaak vorderde Stichting React bevelen die ertoe strekken dat SHLC en ZR maatregelen treffen om merkinbreuken door derden op hun e-commerceplatform Vova te beëindigen en herhaling daarvan te voorkomen. De bevelen zijn, zij het in enigszins beperktere vorm, toegewezen.^[4]

Een (gedeeltelijk) toewijzend eindoordeel in eerste aanleg werd ook gegeven in de zaak tussen Stichting Sinti, Roma en Reizigers en de gemeente Den Haag over de vraag of de gemeente Den Haag in strijd handelt met het discriminatieverbod door het niet-uitbreiden van het aantal woonwagendplaatsen. De Rechtbank Den Haag oordeelde dat dit het geval was en veroordeelde de gemeente om binnen vijf jaar de gemiddelde wachttijd voor een woonwagendplaats vergelijkbaar te maken aan de gemiddelde wachttijd voor een grondgebonden (niet-gestapelde) sociale huurwoning.^[5]

Tot slot werd ook in kort geding succes geboekt. In een door Stichting BREIN gestarte collectieve actie tegen Odido werden de vorderingen van Stichting BREIN, gericht op het blokkeren van een populaire torrentsite, toegewezen.^[6]

Niet in alle niet-schadevergoedingsacties werd succes geboekt.^[7] Zo werden de vorderingen van Stichting Privacy First (Privacy First) tegen de Staat over automatische kentekenherkenning (ANPR) in eerste aanleg afgewezen. In deze procedure is door Privacy First aan de orde gesteld of art. 126jj Sv, dat ziet op het met behulp van automatische kentekenherkenning vastleggen en bewaren van kentekengegevens door de politie en Koninklijke marechaussee, in strijd is met art. 8 EVRM en de artt. 7 en 8 Handvest. De Rechtbank Den Haag oordeelde dat dit niet het geval is.^[8] Door Privacy First is inmiddels hoger beroep ingesteld.

Gedurende het kroniekjaar werd ook met spanning uitgekeken naar het arrest van het Gerechtshof Den Haag in de zaak onder het oude collectieve-actierecht van Vereniging Milieudefensie (Milieudefensie) tegen Shell. Milieudefensie stelt kort gezegd dat Shell verplicht is haar CO₂-emissies in 2030 met 45% te verminderen ten opzichte van het niveau van 2019 en dat Shell onrechtmatig handelt als zij dat niet doet. Hoewel het hof oordeelde dat er een verplichting op Shell rust om gevaarlijke klimaatverandering tegen te gaan, betekende dit volgens het hof niet (en anders dan de rechtbank oordeelde in eerste aanleg) dat de burgerlijke rechter kan vaststellen dat Shell haar CO₂-emissies met 45% (of enig ander percentage) moet verminderen. De vorderingen van Milieudefensie die daarop waren gericht, werden dan ook afgewezen.^[9] Milieudefensie heeft inmiddels cassatie ingesteld.

Tot slot is het vermelden waard dat een eindvonnis is gewezen in de *Petrobras*-zaak, een zaak die al sinds 2017 aanhangig was onder het oude collectieve-actierecht. De *Petrobras*-zaak ging kort gezegd om beleggersschade, geleden als gevolg van een fraudeschandaal bij het Braziliaanse oliebedrijf Petrobras. De vorderingen voor zover deze zien op koersschade van aandeelhouders zijn afgewezen. De rechtbank oordeelde onder meer dat naar Braziliaans recht (het recht dat van toepassing was verklaard op een belangrijk deel van de vorderingen) de Petrobras-aandeelhouders geen schadevergoeding voor koersschade van Petrobras kunnen vorderen. Voor zover het gaat om de obligatiehouders van wie de vorderingen worden beheerst door Luxemburgs recht, werden de vorderingen wel grotendeels toegewezen. Ook de vorderingen tegen een aantal functionarissen bij Petrobras die verstek hadden laten gaan werden toegewezen.^[10]

Voetnoten

[1] <https://www.rechtspraak.nl/Registers/centraal-register-voor-collectieve-vorderingen>.

[2] Rb. Amsterdam 9 oktober 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:6118 (*Nuon-Claim/Vattenfall*).

[3] Rb. Den Haag 20 maart 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:3734, r.o. 6.48 (*RBV/de Staat*).

[4] Rb. Den Haag 17 januari 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:925 (*React/SHLC c.s.*).

[5] Rb. Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7830 (*Sinti, Roma en Reizigers/Gemeente Den Haag*) en Rb. Den Haag 26 juni 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:9576 (*Sinti, Roma en Reizigers/Gemeente Den Haag*).

[6] Rb. Rotterdam 1 november 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:11137 (*BREIN/ Odido*).

[7] Zie ook Rb. Oost-Brabant 15 mei 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:2514 (*FNV c.s./XPO III*) en Hof Den Haag 3 september 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:1577 (*D&IN/de Staat c.s.*).

[8] Rb. Den Haag 29 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:7945, r.o. 4.25-4.37 (*Privacy First/de Staat*).

[9] Hof Den Haag 12 november 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:2099 (*Shell/ Milieudefensie c.s.*).

[10] Rb. Rotterdam 30 oktober 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:10725 (*Petrobras*).

6.2.2 Bevoegdheid

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18159:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Een van de vragen die bij collectieve acties veelal een prominente rol spelen, is of de Nederlandse rechter internationaal bevoegd is om van het geschil kennis te nemen. Om die reden staan wij in deze kroniek uitdrukkelijk stil bij deze vraag, ook al is de bevoegdheidsvraag uiteraard niet beperkt tot WAMCA-zaken. Art. 11 Rv bepaalt dat het verweer dat de Nederlandse rechter geen rechtsmacht toekomt, vóór alle weren ten gronde gevoerd moet worden. In de collectieve-actiepraktijk wordt het onderwerp rechtsmacht veelal als

gevolg van processuele afspraken gecombineerd behandeld met andere voorvragen, zoals vragen inzake toepasselijk (collectieve-actie)recht en de ontvankelijkheid.^[1]

Om bevoegdheid te creëren ten aanzien van vorderingen op buitenlandse gedaagden doen belangenorganisaties veelvuldig een beroep op de alternatieve bevoegdheidsregels van de plaats van het schadebrengende feit (art. 7 lid 2 Brussel I-bis^[2] en art. 6 onder e Rv). Onder de plaats van het schadebrengende feit wordt zowel de plaats van de schadeveroorzakende gebeurtenis (het 'Handlungsort') als de plaats waar de schade is ingetreden (het 'Erfolgsort') begrepen. Met name het Erfolgsort biedt vaak soelaas om buitenlandse gedaagden zich voor de Nederlandse rechter te laten verantwoorden voor in Nederland ingetreden massaschade. Daarnaast wordt vaak een beroep gedaan op de ankergedaagderegels (art. 8 lid 1 Brussel I bis en art. 7 lid 1 Rv). De ankergedaagderegels schept bevoegdheid ten aanzien van (buitenlandse) gedaagden op basis van samenhang met een vordering tegen een (vaak Nederlandse) medegedaagde waarvoor rechtsmacht bestaat^[3] en is bedoeld om tegenstrijdige beslissingen over hetzelfde onderwerp te voorkomen.

De Rechtbank Amsterdam nam internationale bevoegdheid aan in de zaak van Stichting Bureau Clara Wichmann (BCW) tegen onder andere Ierse, Costa Ricaanse en Amerikaanse Allergan-entiteiten over (gebrekkige) borstimplantaten op basis van de plaats van implantatie (Erfolgsort). Dit is lijn met de jurisprudentie van het HvJ EU^[4] ten aanzien van vorderingen uit onrechtmatige daad op basis van aansprakelijkheid voor gebrekkige producten. Met de implantatie begint het normale gebruik van het product voor het doel waarvoor het is bestemd en treedt aldus de initiële schade in.^[5] De rechtbank oordeelde dat zij niet bevoegd was ten aanzien van vorderingen van vrouwen die hun implantatie in het buitenland hebben gehad maar wel met hun implantaten in Nederland wonen of hebben gewoond of in Nederland een explantatie hebben gehad. De Rechtbank Amsterdam verwierp voorts het betoog van BCW dat zij bevoegd was om van alle vorderingen van alle vrouwen in de wereld jegens iedere Allergan-entiteit, waar ook ter wereld, kennis te nemen (wat zou neerkomen op een 'universele bevoegdheid'),^[6] waarbij BCW zich beriep op samenhang met de vorderingen tegen de Nederlandse distributeur als ankergedaagde. Vorderingen van vrouwen die hun implantatie in het buitenland hebben gehad, hangen volgens de rechtbank onvoldoende samen met vorderingen tegen de Nederlandse distributeur, omdat deze de implantaten niet ook voor een andere dan de Nederlandse markt heeft gedistribueerd.

Het Gerechtshof Amsterdam achtte zich op grond van art. 7 lid 2 Brussel I-bis bevoegd om van de vorderingen tegen de in Cyprus gevestigde pornowebsite-exploitant Hammy Media kennis te nemen. In het door Stichting Offlimits ('Offlimits') aangespannen kort geding werd opgekomen tegen openbaarmaking van pornografisch beeldmateriaal zonder toestemming van daarin herkenbare personen.^[7] Vaststond dat het beeldmateriaal op de website van Hammy Media in Nederland toegankelijk was. Voor zover de vorderingen van Offlimits op in Nederland woonachtige personen zagen, overwoog het hof dat deze personen in Nederland hun 'centrum van belangen'^[8] hebben en dat de Nederlandse rechter daarom bevoegd is (op grond van het Erfolgsort, zo voegen wij daaraan toe). Ook nam het hof rechtsmacht aan voor vorderingen van Offlimits die zien op personen die niet in Nederland wonen, voor zover deze vorderingen beperkt zijn tot voor Nederland geldende maatregelen.^[9] Voor die vorderingen geldt dat Nederland het Handlungsort is, aldus het hof. Aangezien de website van Hammy Media mede op Nederland is gericht, was het ook redelijkerwijs voor haar voorzienbaar dat zij ten aanzien van deze vorderingen zou worden opgeroepen voor de Nederlandse rechter. Aldus blijkt volgens het hof van een voldoende nauwe band tussen de Nederlandse rechter en de vorderingen van Offlimits, als bedoeld in punt 16 van de considerans bij Brussel I-bis.^[10]

In de zaak van Stichting Elco Foundation (Elco) tegen Rabobank en een viertal buitenlandse gedaagden over de LIBOR-fraude heeft het Gerechtshof Amsterdam ambtshalve getoetst of de Nederlandse rechter bevoegd is kennis te nemen van vorderingen tegen de buitenlandse gedaagden. Het gaat om vorderingen die ertoe strekken dat wordt vastgesteld dat zij (i) onrechtmatig hebben gehandeld door het in art. 101 VWEU neergelegde kartelverbod te overtreden; en (ii) voor hun onrechtmatig handelen als groep aansprakelijk zijn (art. 6:166 BW). Het hof overwoog dat Rabobank voor wat betreft de vordering over het onrechtmatig handelen als ankergedaagde kon fungeren voor de vorderingen tegen de buitenlandse gedaagden (art. 8 lid 1 Brussel I-bis, art. 6 aanhef en onder 1 EVEX II en art. 7 lid 1 Rv) omdat sprake is van eenzelfde situatie feitelijk en rechtens en daarmee onverenigbare beslissingen kunnen worden voorkomen.^[11] Omdat volgens het hof niet aannemelijk is dat de vorderingen tegen alle gedaagden worden beheerst door Nederlands recht en evenmin

voldoende aannemelijk is dat de mogelijk toepasselijk rechtsstelsels een regeling kennen met eenzelfde inhoud en strekking of die tot hetzelfde resultaat leidt als art. 6:166 BW, betekent dat volgens het hof dat niet voldaan is aan de eis dat sprake is van 'eenzelfde situatie rechtens' en heeft de Nederlandse rechter dus geen rechtsmacht ten aanzien van de gevorderde vaststelling van groepsaansprakelijkheid.^[12]

De Rechtbank Amsterdam nam op grond van de ankergedaagderegel (art. 7 Rv) rechtsmacht aan ten aanzien van collectieve vorderingen van de Stichting Farma ter Verantwoording (FTV) tegen de Amerikaanse geneesmiddelenfabrikant AbbVie Inc. (AbbVie US), waarbij de Nederlandse dochter (AbbVie NL) fungeerde als ankergedaagde.^[13] FTV vordert in deze procedure een verklaring voor recht dat AbbVie US en AbbVie NL onrechtmatig hebben gehandeld en misbruik hebben gemaakt van hun economische machtspositie door voor het geneesmiddel Humira een te hoge prijs te vragen in de periode waarvoor het middel octrooibescherming genoot. Omdat de vorderingen van FTV raken aan het EU-mededingingsrecht, kent de rechtbank betekenis toe aan het begrip 'onderneming', waaronder in het mededingingsrecht een economische eenheid wordt verstaan. Volgens de rechtbank is aannemelijk dat AbbVie US en AbbVie NL een economische eenheid vormen. AbbVie US en AbbVie NL hebben ook niet weersproken dat een concreet verband bestaat tussen de door FTV gestelde inbreuk (de prijsstelling van Humira op de Nederlandse markt) en de activiteiten van zowel AbbVie US als AbbVie NL. Op die grond oordeelde de rechtbank dat de vereiste samenhang als bedoeld in art. 7 Rv aanwezig was. De gelijkkluidende grondslag van de vorderingen op AbbVie NL en AbbVie US maakt ook dat het voorzienbaar was voor AbbVie US dat hij in een geschil over de prijsstelling van Humira op de Nederlandse markt voor een Nederlandse rechter wordt gedagvaard, aldus de rechtbank.^[14] Ten aanzien van de Duitse registratiehouder van het octrooi verklaarde de rechtbank zich onbevoegd, omdat geen sprake is van een economische eenheid en er (ook anderszins) geen nauwe band als bedoeld in art. 8 Brussel I-bis bestaat met de vorderingen tegen AbbVie NL.^[15]

De toepassing van de ankergedaagderegel stond ook centraal in drie uitspraken van het Gerechtshof Amsterdam in de dieselszaken. In de *Stellantis*-zaak oordeelde het hof dat geen rechtsmacht bestaat ten aanzien van autobezitters die hun voertuig buiten Nederland hebben gekocht of geleased.^[16] De autofabrikanten behoeften er geen rekening mee te houden dat zij voor een Nederlandse rechter zouden (kunnen) worden gedaagd in verband met elders in de Europese Unie op de markt gebrachte voertuigen. In zoverre is niet voldaan aan het vereiste van voorzienbaarheid, aldus het hof. In de zaken *SDEJ/Volkswagen c.s.*^[17] en *SEC/Mercedes c.s.*^[18] passeerde het hof het argument van de autofabrikanten dat een dealer gevestigd in Amsterdam alleen als ankergedaagde zou kunnen fungeren voor vorderingen tegen de autofabrikanten die zien op voertuigen die in Amsterdam zijn gekocht of geleased. Voor de autofabrikanten was het voorzienbaar dat zij zouden kunnen worden gedagvaard voor de Nederlandse rechter, waaronder de Rechtbank Amsterdam. De autofabrikanten mochten er niet van uitgaan dat zij binnen een lidstaat alleen konden worden gedaagd voor een vordering van een koper in het desbetreffende arrondissement. In de *Stellantis*-zaak is door SDEJ cassatie ingesteld tegen het arrest van het hof, in *SEC/Mercedes c.s.* door Mercedes c.s.

In de *Amazon*-zaak achtte de Rechtbank Rotterdam zich bevoegd kennis te nemen van de vorderingen van Stichting Data Bescherming Nederland (SDBN) tegen drie Luxemburgse vennootschappen behorende tot de Amazon-groep en het Amerikaanse hoofd van de groep.^[19] Onderwerp van geschil is de verwerking van persoonsgegevens van in Nederland verblijvende accounthouders van Amazon, welke verwerking volgens SDBN in strijd is met de AVG. De rechtbank grondde haar bevoegdheid ten aanzien van de Luxemburgse Amazon-vennootschappen op de gewone verblijfplaats van de betrokkenen als bedoeld in art. 79 lid 2 AVG (zie over deze bijzondere bevoegdheidsgrond par. 2.13 hierna). Ten aanzien van Amazon in de Verenigde Staten overwoog de rechtbank dat de Luxemburgse vennootschappen de rol van ankergedaagden kunnen vervullen, omdat er zodanige samenhang tussen de vorderingen tegen alle gedaagden bestaat dat redenen van doelmatigheid een gezamenlijke behandeling rechtvaardigen (art. 7 lid 1 Rv).

Ook de Rechtbank Midden-Nederland nam ten slotte op grond van art. 7 lid 2 Brussel I-bis rechtsmacht aan in de *Essure*-zaak ten aanzien van vorderingen van Stichting Essure Claims (SEC) en Nederlandse zorgverzekeraars tegen een viertal vennootschappen behorende tot de Bayer-groep.^[20] Essure is een door het Bayer-concern op de markt gebrachte permanente sterilisatiemethode waarbij anticonceptieveertjes werden geïmplanterd in de eileiders. SEC komt op voor vrouwen die Essure in Nederland lieten implanteren.

Bayer wordt verweten dat zij een onveilig product op de markt heeft gebracht, onjuiste informatie daarover heeft verstrekt en heeft nagelaten om te waarschuwen voor de risico's. Van de vier gedaagde Bayer-vennootschappen zijn er drie buiten Nederland gevestigd, waaronder Bayer AG, het in Duitsland gevestigde hoofd van de groep. Alleen Bayer AG heeft de rechtsmacht van de Nederlandse rechter betwist, zodat de rechtbank ter zake de overige gedaagden rechtsmacht kon aannemen op basis van een stilzwijgende forumkeuze (art. 26 lid 1 Brussel I-bis en art. 11 Rv). Bayer AG betwist dat een rechtsverhouding bestaat tussen Bayer AG en de vrouwen. Bayer AG meent niet als producent te kunnen worden aangemerkt, omdat zij niet bij de ontwikkeling, productie of distributie van Essure betrokken zou zijn geweest. De rechtbank volgde Bayer AG daarin niet. Op basis van hetgeen door SEC is aangevoerd, merkte zij Bayer AG in deze fase, waarin nog niet inhoudelijk op de vorderingen wordt beslist, *prima facie* als producent aan. De rechtbank oordeelde dat zij aldus op grond van art. 7 lid 2 Brussel I-bis bevoegd is om te oordelen over de vorderingen tegenover Bayer AG. De rechtbank merkte de plaats waar de implantatie van Essure plaatsvond namelijk aan als het Erfolgsort. Met de implantatie begint immers het normale gebruik van het product met het doel waarvoor het is bestemd en treedt de (vermeende) initiële schade op.^[21] Dit sluit aan bij de eerdere uitspraak van de Rechtbank Amsterdam in de *Allergan*-zaak.

Voetnoten

[1] De Expertgroep Massaschade adviseert in de 'Aanbevelingen WAMCA' (herzien in 2024) ook het onderwerp rechtsmacht gecombineerd te behandelen met andere voorvragen. Zie <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/aanbevelingen-WAMCA.pdf>.

[2] Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (herschikking), *PbEU* 2012, L 351/1 ('Brussel I-bis').

[3] Anders dan bij art. 8 lid 1 Brussel I-bis, hoeft voor toepassing van artikel 7 lid 1 Rv de rechtsmacht tegen de ankergedaagde niet gebaseerd te zijn op zijn woonplaats. Zie HR 29 maart 2019, ECLI:NL:HR:2019:443, rov. 4.2.2.

[4] HvJ EU 16 juli 2009, zaaknr. C-189/08, ECLI:EU:C:2009:475, *NJ* 2011/349 (*Zuid Chemie*).

[5] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, *JOR* 2024/153, m.nt. B.T. Klinger (*Allergan*).

[6] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, *JOR* 2024/153, m.nt. B.T. Klinger, r.o. 5.37 (*Allergan*).

[7] Hof Amsterdam 11 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1572 (*Hammy Media*).

[8] Dit is een criterium dat is ontwikkeld in de jurisprudentie van het HvJ EU bij schending van persoonlijkheidsrechten, zie HvJ EU 25 oktober 2011, zaak C-509/09 en zaak C-161/10, ECLI:EU:C:2011:685.

[9] Hof Amsterdam 11 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1572, r.o. 5.4 (*Hammy Media*).

[10] Hof Amsterdam 11 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1572, r.o. 5.5 (*Hammy Media*).

[11] Hof Amsterdam 5 maart 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:451, r.o. 4.10 (*Elco/Rabobank c.s.*).

[12] Hof Amsterdam 5 maart 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:451, r.o. 4.13 (*Elco/Rabobank c.s.*).

[13] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 4.12-4.19 (*FTV/AbbVie c.s.*).

[14] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 4.18 (*FTV/AbbVie c.s.*).

[15] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 4.23 (*FTV/AbbVie c.s.*).

[16] Hof Amsterdam 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2238, *JOR* 2024/277, m.nt. M.H.J. van Maanen, r.o. 4.11-4.13 (*Stellantis*).

[17] Hof Amsterdam 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2242, r.o. 4.9 (*SDEJ/VW c.s.*).

[18] Hof Amsterdam 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2245, *JBPr* 2024/67, m.nt. R.J.F. Roos, r.o. 4.10 (*SEC/Mercedes c.s.*).

[19] Rb. Rotterdam 13 november 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:11322 (*SDBN/Amazon c.s.*).

[20] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10 (*Essure*).

[21] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.7-3.8 (*Essure*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.3

6.2.3 Temporele reikwijdte WAMCA

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18215:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

De temporele reikwijdte van de WAMCA is het afgelopen kroniekjaar een heet hangijzer gebleken. De WAMCA trad in werking op 1 januari 2020. In afwijking van het principe van onmiddellijke werking van art. 68a Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek (Overgangswet), bepaalt art. 119a lid 2 Overgangswet dat collectieve acties die na 1 januari 2020 zijn ingesteld, vallen onder art. 3:305a-oud BW, “voor zover de rechtsvordering betrekking heeft op een gebeurtenis of gebeurtenissen die heeft of hebben plaatsgevonden voor 15 november 2016”. Deze bepaling is het gevolg van het amendement Van Gent c.s.^[1] Voor zover hier van belang, is in de toelichting bij dit amendement opgenomen dat het gaat om de ‘schadeveroorzakende gebeurtenis’ en dat in geval van een reeks van gebeurtenissen die zowel voor als na 15 november 2016 heeft plaatsgevonden, het recht van toepassing is zoals dat geldt op het moment dat de laatste gebeurtenis waarop de vordering betrekking heeft, heeft plaatsgevonden. Het amendement en de toelichting daarop hebben de afgelopen jaren tot veel discussie geleid over de uitleg van het begrip ‘gebeurtenis’ en wanneer sprake is van een ‘reeks van gebeurtenissen’. Welk regime van toepassing is, heeft namelijk aanzienlijke gevolgen. Onder het regime van 3:305a-oud BW kan alleen een verklaring voor recht gevraagd worden, in welk geval na toewijzing mogelijk individuele vervolgprocedures moeten worden gestart om in rechte schade vergoed te krijgen. Onder het WAMCA-regime kan gelijk schadevergoeding gevorderd worden.

In de *Allergan*-zaak knoopte de Rechtbank Amsterdam voor wat betreft de ‘gebeurtenis’ aan bij het moment van in het verkeer brengen van borstimplantaten in de EER. De rechtbank oordeelde dat dit de schadeveroorzakende gebeurtenis was die Allergan wordt verweten. De rechtbank merkte het gestelde nalaten van Allergan om te waarschuwen voor de risico’s van de borstimplantaten niet aan als een zelfstandige schadeveroorzakende gebeurtenis. De rechtbank oordeelde voorts dat het over een lange periode (ruim 30 jaar) afzonderlijk, bij herhaling in het verkeer brengen van verschillende varianten van hetzelfde product niet een “(voortdurende) gebeurtenis” of “reeks van gebeurtenissen” als bedoeld in het amendement

Van Gent c.s. oplevert. De wetgever benadrukt volgens de rechtbank in het amendement immers het rechtszekerheidsbeginsel en spreekt in het amendement van een ‘theoretisch geval’ als het gaat om een reeks van gebeurtenissen. De rechtbank paste vervolgens een ‘knip’ toe. Voor vorderingen die betrekking hebben op implantaten die vóór 15 november 2016 in het verkeer zijn gebracht, geldt het oude regime. Voor vorderingen die betrekking hebben op implantaten die op of na 15 november 2016 in het verkeer zijn gebracht, geldt de WAMCA. Een ‘knip’ waarbij een deel van de vorderingen onder het oude regime en een deel onder het nieuwe regime is gebracht, is eerder al eens toegepast, in de *Vattenfall*-zaak.^[2]

In de dieselmotoren paste het Gerechtshof Amsterdam in drie op dezelfde dag gedane uitspraken ook een ‘knip’ toe, namelijk tussen (a) vorderingen die (uitsluitend) betrekking hebben op een af te bakenen groep voertuigen die (uitsluitend) voor 15 november 2016 (in Nederland) in het verkeer is gebracht (‘Euro 5 voertuigen’); en (b) vorderingen die zien op een andere groep voertuigen die óók na 15 november 2016 (in Nederland) nog in het verkeer is gebracht (‘Euro 6 voertuigen’).^[3] Het hof achtte voldoende aannemelijk dat voertuigen die aan de Euro 5-emissienorm moesten voldoen uitsluitend voor 15 november 2016 in het verkeer zijn gebracht en voertuigen die aan de Euro 6-emissienorm moesten voldoen ook op en na 15 november 2016. Het hof overwoog dat het rechtszekerheidsbeginsel meebrengt dat (potentiële) gedaagden kunnen verwachten dat zij met betrekking tot gebeurtenissen die niet of niet uitsluitend voor 15 november 2016 hebben plaatsgehad, kunnen worden geconfronteerd met een collectieve actie waarop de WAMCA van toepassing is. Het hof kwam daarom in alle drie de dieselmotoren tot de slotsom dat voor Euro 5-voertuigen het oude regime geldt en voor Euro 6-voertuigen de WAMCA.^[4] Kennelijk merkte het hof het in het verkeer brengen van de Euro 6-voertuigen dus aan als een reeks van gebeurtenissen als bedoeld in het amendement Van Gent c.s., aangezien ook Euro 6-voertuigen van voor 15 november 2016 door het hof onder het bereik van de WAMCA zijn gebracht. Het hof zag in dat het toepassen van een ‘knip’ “onmiskienbaar [kan] leiden tot processuele complicaties”, maar merkt daarbij op dat dit de consequentie is van de keuze van de eiseres om in één collectieve actie vorderingen samen te voegen met betrekking tot van elkaar te onderscheiden gebeurtenissen die wel en niet (uitsluitend) voor 15 november 2016 hebben plaatsgevonden.

Complicerende factor in de dieselmotoren is dat vorderingen gericht zijn tegen de gehele toeleveringsketen van autofabrikanten, importeurs en autodealers en zijn gestoeld op verschillende feitelijke en juridische grondslagen, wat tot voor het overgangsrecht uiteenlopende relevante gebeurtenissen kan leiden. Volgens het hof is echter de gemene deler dat alle verwijten zien op in Nederland in het verkeer gebrachte voertuigen die zouden zijn voorzien van een ‘verboden manipulatie-instrument’. Het hof merkte voor de toepassing van het overgangsrecht het in het verkeer brengen van de voertuigen dus binnen de gehele toeleveringsketen aan als relevante schadeveroorzakende gebeurtenis. Daarmee is het hof uitdrukkelijk afgeweken van het oordeel van de Rechtbank Amsterdam, die in de dieselmotoren aansluiting had gezocht bij de ontwikkeling van de emissiebeheersingssoftware als “alles overkoepelende” gebeurtenis, wat leidde tot volledige toepassing van het oude regime.^[5] Net als de Rechtbank Amsterdam in de *Allergan*-zaak, merkte het hof alleen het in het verkeer brengen van het product aan als de schadeveroorzakende gebeurtenis en niet ook vermeend handelen of nalaten na het in het verkeer brengen, waardoor de gestelde schade zou voortduren, althans niet zou zijn weggenomen. Volgens het hof zou het (ook) aanmerken daarvan leiden tot strijd met de rechtszekerheid, zoals beoogd met het amendement Van Gent c.s.

De Rechtbank Midden-Nederland oordeelde in de *Essure*-zaak dat de implantatie van Essure als de schadeveroorzakende gebeurtenis heeft te gelden.^[6] De rechtbank overwoog dat bij de implantatie in het lichaam de gestelde onveiligheid en de risico’s van het product zich immers manifesteren en de vrouwen schade zullen lijden. Anders dan de Rechtbank Amsterdam in de *Allergan*-zaak, merkte de rechtbank dus niet het in het verkeer brengen van Essure aan als relevante gebeurtenis voor toepassing van het overgangsrecht. Interessant is voorts dat de rechtbank het implanteren van Essure bij de verschillende vrouwen door de tijd heen expliciet als een “reeks van gebeurtenissen” aanmerkte.^[7] De rechtbank concludeerde vervolgens dat deze reeks niet uitsluitend voor 15 november 2025 heeft plaatsgevonden, nu Bayer onvoldoende had weersproken dat Essure ook na 15 november 2016 nog bij vrouwen in Nederland is geïmplant. Dit bracht de rechtbank tot de conclusie dat de WAMCA van toepassing is op alle vorderingen van SEC.^[8] Daarmee lijkt de Rechtbank Midden-Nederland eenzelfde redenering te volgen als die van het Hof Amsterdam in de dieselmotoren, maar een andere dan die van de Rechtbank Amsterdam in de *Allergan*-zaak. De rechtbank passeerde het betoog van Bayer dat het aantal vrouwen dat na 15 november 2016 een Essure liet implanteren

relatief zeer beperkt is en daarom geen toepassing van de WAMCA rechtvaardigt. Volgens de rechtbank komt de rechtszekerheid niet in het geding als de WAMCA wordt toegepast, nu Bayer zichzelf heeft blootgesteld aan het temporele bereik van de WAMCA. Zij wist namelijk dat er vanaf 15 november 2016 nog Essures in Nederland en andere EER-landen in omloop waren die bij vrouwen in Nederland geïmplantéerd konden worden, aldus de rechtbank. Bij de weerlegging van het verweer van Bayer betrok de rechtbank ook dat de WAMCA geen verandering brengt in het materiële recht en dat het ook vóór de WAMCA mogelijk was om in collectief verband schade te vorderen via een procesvolmacht namens meerdere benadeelden of op basis van lastgeving of cessie.^[9] Tot slot oordeelde ook de Rechtbank Midden-Nederland dat de gestelde schending van waarschuwingsplichten niet kan worden aangemerkt als de schadeveroorzakende gebeurtenis, aangezien het enkel voortborduurt op het primair schadeveroorzakende feit.^[10]

Voetnoten

[1] [Kamerstukken II, 2018-2019, 34 608, nr. 13.](#)

[2] Rb. Amsterdam 25 oktober 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:6683, r.o. 2.24 (*Nuon-Claim/Vattenfall*).

[3] Hof Amsterdam 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2238, *JOR* 2024/277, m.nt. M.H.J. van Maanen (*Stellantis*), Hof Amsterdam 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2242 (*SDEJ/ VW c.s.*) en Hof Amsterdam 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2245, *JBPr* 2024/67, m.nt. R.J.F. Roos (*SEC/Mercedes c.s.*).

[4] Hof Amsterdam 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2238, r.o. 4.16, *JOR* 2024/277, m.nt. M.H.J. van Maanen (*Stellantis*), Hof Amsterdam 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2242, r.o. 4.12 (*SDEJ/VW c.s.*) en Hof Amsterdam 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2245, r.o. 4.16, *JBPr* 2024/67, m.nt. R.J.F. Roos (*SEC/Mercedes c.s.*).

[5] Rb. Amsterdam 30 maart 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:1541, r.o. 5.30-5.31, *JBPr* 2022/59, m.nt. Barbiérs (*SDEJ/VW c.s.*); Rb. Amsterdam 22 juni 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:3586, r.o. 6.31-6.32, *JBPr* 2022/61, m.nt. Barbiérs (*SDEJ/Mercedes c.s.*); Rb. Amsterdam 16 augustus 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:5252, r.o. 6.6 (*Stellantis*).

[6] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.17-3.32 (*Essure*).

[7] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.29 (*Essure*).

[8] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.31 (*Essure*).

[9] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.32 (*Essure*).

[10] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.28 (*Essure*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.4

6.2.4 Gelijksoortigheid van belangen

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18505:1

Uit artikel 3:305a lid 1 BW volgt (gelijk het geval was onder oud recht) dat het bij het instellen van een collectieve vordering moet gaan om een rechtsvordering die strekt tot bescherming van gelijksoortige belangen van verschillende personen. Volgens vaste rechtspraak van de Hoge Raad^[1] is aan het gelijksoortigheidsvereiste voldaan als de belangen ter bescherming waarvan de rechtsvordering strekt zich lenen voor bundeling. Daarvoor is vereist (maar ook voldoende) dat in één procedure geoordeeld kan worden over de door de rechtsvordering aan de orde gestelde geschilpunten en vorderingen, zonder dat daarbij de bijzondere omstandigheden aan de zijde van de individuele belanghebbenden betrokken behoeven te worden. Hierbij past een zekere abstracte toetsing.^[2]

Het gelijksoortigheidsvereiste leidt in de praktijk, en ook in het afgelopen kroniekjaar, niet vaak tot een niet-ontvankelijkheidsoordeel. Een uitzondering daarop, en reeds daarom het vermelden waard, is het kort geding aangespannen door de Koninklijke Vereniging Bloemisten Winkeliers (VBW), een brancheorganisatie voor bloemistwinkeliers in Nederland, tegen Topgeschenken.^[3] In deze zaak oordeelde de Rechtbank Noord-Holland dat belangenorganisatie VBW (onder meer) onvoldoende aannemelijk had gemaakt dat haar vorderingen beoordeeld kunnen worden zonder rekening te houden met de individuele omstandigheden van de bloemisten namens wie VBW vorderingen had ingesteld. Daarvoor werd onder meer van belang geacht dat sprake was van een diverse groep van bloemisten, met diverse en niet steeds parallel lopende belangen, van wie sommigen ook al afzonderlijk in overleg waren of al eigen afspraken hadden gemaakt met Topgeschenken.^[4]

Na eerdere vonnissen in de *Volkswagen*-zaak^[5] en de *Stellantis*-zaak,^[6] kwam het gelijksoortigheidsvereiste het afgelopen jaar aan de orde in de *Mercedes*-zaak^[7] en *Renault*-zaak.^[8] De Rechtbank Amsterdam oordeelde, gelijk zij dat in de andere dieselkwesties deed, dat ongelijksoortige groepen benadeelden, verschillende typen voertuigen met verschillende motoren en verschillende groepen gedaagden, niet in de weg staan aan een collectieve beoordeling. De rechtbank achtte - kort gezegd - voldoende dat de vorderingen zijn gegrond op de stelling dat de betrokken voertuigen een verboden manipulatie-instrument bevatten, dat alle benadeelden een dergelijk voertuig in het bezit hebben gehad. Vervolgens toetst de rechtbank aan diverse individuele vorderingen. Opvallend is dat waar de betrokken belangenorganisatie in de *Volkswagen*-zaak ten aanzien van diverse vorderingen gericht jegens autodealers niet-ontvankelijk werd verklaard, omdat in de optiek van de rechtbank niet werd voldaan aan de gelijksoortigheidstoets,^[9] de belangenorganisaties in de *Mercedes*-zaak en *Renault*-zaak in vergelijkbare vorderingen wel (gedeeltelijk^[10]) onvankelijk zijn verklaard.^[11] De Rechtbank Amsterdam lijkt daarmee mogelijk te bewegen naar een minder strenge toets op de gelijksoortigheid in de ontvankelijkheidsfase.

Deze tendens, om minder streng te toetsen aan het gelijksoortigheidsvereiste, lijkt ook waarneembaar in de zaak van Elco tegen Rabobank c.s. over de LIBOR-fraude. Het hof oordeelde, anders dan de rechtbank in eerste aanleg, dat de vraag of gedragingen onrechtmatig zijn en tot schade kunnen hebben geleid bij (een deel van) de belanghebbenden, kan worden beantwoord zonder daarbij de bijzondere omstandigheden aan de zijde van de individuele belanghebbenden te betrekken. De individuele omstandigheden van de belanghebbenden zijn pas relevant bij vragen omtrent bijvoorbeeld schade(omvang), causaal verband en voordeelstoerekening. Een andere opvatting zou, zo oordeelde het hof, toepassing van artikel 3:305a-oud BW onaanvaardbaar beperken.^[12]

Noemenswaardig zijn ook de uitspraken die het afgelopen kroniekjaar zijn gedaan over de vraag of schadevorderingen voldoen aan het gelijksoortigheidsvereiste. Uit de wetsgeschiedenis van de WAMCA blijkt dat de wetgever de situatie heeft voorzien waarin de omvang van de schade niet voor elk lid van de achterban gelijk is.^[13] Daarom is in de wet de mogelijkheid opgenomen om de achterban in categorieën te verdelen en per categorie een schadebedrag te vorderen.^[14] In de praktijk wordt daarvan ook gebruikgemaakt.

Een voorbeeld is de hiervoor al genoemde *Allergan*-zaak over (gesteld) gebrekkige borstimplantaten. BCW heeft in deze zaak haar achterban opgedeeld in (sub)categorieën en daaraan verschillende schadevorderingen gekoppeld. De Rechtbank Amsterdam concludeerde dat BCW daarmee voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat de materiële en immateriële schadevorderingen in beginsel bundelbaar

(voldoende gelijksoortig) zijn.^[15] Onder verwijzing naar de toets, zoals vastgesteld door de Hoge Raad in de zaak rondom de aardbevingsschade in Groningen,^[16] overwoog de rechtbank dat niet op voorhand is uitgesloten dat, indien de implantaten (in de inhoudelijke fase) gebrekkig worden geacht, ook kan worden vastgesteld dat de immateriële schade voor een af te bakenen groep ten minste een bepaald bedrag belooft. De definitieve beantwoording van de vraag of een van de individuele omstandigheden geabstraheerde beoordeling bij alle vorderingen daadwerkelijk mogelijk is, zal plaatsvinden bij de inhoudelijke behandeling. Hoewel door de rechtbank wordt overwogen dat dit voor enkele vorderingen van BCW “echt nog maar de vraag is”, leidt dit in deze fase (en anders dan bijvoorbeeld de Rechtbank Amsterdam in de *Tiktok-zaak*^[17]) niet tot een geheel of gedeeltelijk niet-ontvankelijkheidsoordeel.^[18]

In de zaak van Stichting The Privacy Collective (TPC) tegen Oracle en Salesforce oordeelde het Gerechtshof Amsterdam in hoger beroep over het gelijksoortigheidsvereiste bij schadevorderingen.^[19] TPC spreekt Oracle en Salesforce aan wegens gestelde privacyschendingen, die samenhangen met het plaatsen van cookies en het opbouwen en gebruiken van profielen van internetgebruikers voor onder meer gerichte reclame. De actie van TPC strekt ertoe dat in beginsel 10 miljoen Nederlandse internetgebruikers een gelijk forfaitair bedrag aan immateriële schadevergoeding ontvangen. Het hof stelde bij de beoordeling voorop dat er zeer grote individuele verschillen kunnen zijn tussen de personen die deel uitmaken van de achterban van TPC. Ook bestaat onduidelijkheid aangaande de gestelde schade en kan, zo overwoog het hof, nog niet worden vastgesteld of schade is geleden door de achterban van TPC. Het hof achtte het zeer wel mogelijk dat sommige leden van de achterban in het geheel geen immateriële schade hebben geleden, waarbij kan meewegen dat zij geen bezwaar hebben tegen het verweten gedrag en wellicht per saldo de resulterende geïndividualiseerde reclame juist op prijs stellen.^[20] Het hof verbond hieraan echter (gelijk de Rechtbank Amsterdam in voormelde *Allergan-zaak*) geen consequenties voor de ontvankelijkheid. Het hof achtte voldoende dat de gestelde schade voortvloeit uit een gelijke normschending, waarbij een indeling in schadecategorieën mogelijk is en ook voor de hand ligt.^[21] Ook heeft TPC, subsidiair, vergoeding van nader bij staat op te maken schade gevorderd. Het hof komt tot de conclusie dat het debat over de gestelde schade nader dient te worden uitgediept in de inhoudelijke fase van het geschil, nadat de normschending, inclusief de ernst daarvan, is vastgesteld.^[22]

In de *Essure-zaak* oordeelde de Rechtbank Midden-Nederland dat Stichting Essure Claims (SEC), door de benadeelden in categorieën in te delen, voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat de materiële en immateriële schadevorderingen te bundelen zijn en daarmee voldoende gelijksoortig zijn. De rechtbank overwoog^[23] dat (anders dan Bayer had gesteld) niet is vereist dat SEC al bij dagvaarding stelt wat de hoogte van de vermeend geleden materiële schade is. In de inhoudelijke fase van de procedure kan de belangenorganisatie deze materiële schade nader concretiseren en objectiveren.^[24] Ook oordeelde de rechtbank dat het mogelijk is om daarbij aanspraak te maken op een forfaitair bedrag voor immateriële schade. Of het zover komt, is afhankelijk van de uitkomst in de inhoudelijke fase van de procedure.^[25] De rechtbank overwoog in dit verband dat (pas) dan definitief de vraag kan worden beantwoord of er kan worden geabstraheerd van de individuele en bijzondere omstandigheden van alle vrouwen bij de beoordeling van de aard en de omvang van de schade als gevolg van de gedragingen van Bayer.^[26]

Concluderend lijkt een gemene deler in het afgelopen kroniekjaar te zijn dat de toets aan het gelijksoortigheidsvereiste relatief beperkt blijft en dat ten aanzien van schadevorderingen een definitief oordeel over de bundelbaarheid wordt vooruitgeschoven naar de inhoudelijke fase. Mogelijk is de achtergrond daarvan dat dit debat op voorhand lastig te voeren is, omdat nog niet duidelijk is of en in welke mate een normschending heeft plaatsgevonden en dat dit debat, indien in de inhoudelijke fase geen normschending wordt vastgesteld, ook onnodig is.

Voetnoten

[1] HR 26 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK5756 (*Baas in Eigen Huis/Plazacasa*).

[2] HR 27 november 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH2162, *JOR* 2010/43, m.nt. K. Frielink, *NJ* 2014/201, m.nt. C.E. du Perron (*World Online*).

- [3] Rb. Noord-Holland 6 september 2024, ECLI:NL:RBNHO:2024:9193 (*VBW/Topgeschenken*).
- [4] Rb. Noord-Holland 6 september 2024, ECLI:NL:RBNHO:2024:9193, r.o. 5.9, 5.10 en 5.12 (*VBW/Topgeschenken*).
- [5] Zie Rb. Amsterdam 20 november 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:8741, r.o. 6.6, 6.44 en 6.45. (*SCC/Volkswagen c.s.*).
- [6] Rb. Amsterdam 16 augustus 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:5252 (*Stellantis*).
- [7] Rb. Amsterdam 24 januari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:407 (*SEC c.s./Mercedes c.s.*).
- [8] Rb. Amsterdam 26 april 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:2019 (*SEC c.s./Renault c.s.*).
- [9] SCC werd niet-ontvankelijk verklaard in haar vorderingen jegens de in die zaak betrokken autodealers, gestoeld op de Wet Oneerlijke Handelspraktijken, onrechtmatige daad en groepsaansprakelijkheid, alsmede ten aanzien van de vorderingen strekkende tot een verklaring voor recht dat autobezitters geen gebruiksvergoeding verschuldigd zouden zijn in het geval van een vernietiging of ontbinding van de koopovereenkomst.
- [10] Zie Rb. Amsterdam 26 april 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:2019, r.o. 7.22 (*SEC c.s./Renault c.s.*). In de *Renault*-zaak wordt ten aanzien van de vorderingen jegens de autodealers, gebaseerd op de Wet Oneerlijke Handelspraktijken, geoordeeld dat de belangenorganisaties alleen ontvankelijk zijn voor zover het gaat om het jegens alle autobezitters verzwijgen van de aanwezigheid van een manipulatie-instrument.
- [11] Rb. Amsterdam 24 januari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:407, r.o. 10.6.18 (*SEC c.s./Mercedes c.s.*) en Rb. Amsterdam 26 april 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:2019, r.o. 7.22 (*SEC c.s./Renault c.s.*).
- [12] Hof Amsterdam 5 maart 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:451, r.o. 4.17 (*Elco/Rabobank c.s.*), onder verwijzing naar r.o. 4.8.1 van HR 27 november 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH2162 en r.o. 4.4 van HR 27 november 2015, ECLI:NL:HR:2015:3399.
- [13] Zie [Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3](#), p. 5-6 (MvT).
- [14] Art. 1018 sub lid 2 Rv.
- [15] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, r.o. 5.6.2, *JOR* 2024/153, m.nt. B.T. Klinger (*Allergan*).
- [16] HR 19 juli 2019, ECLI:NL:HR:2019:1278, r.o. 2.13.7, *NJ* 2020/391, m.nt. J. Spier (*Aardbevingsschade Groningen*).
- [17] Rb. Amsterdam 25 oktober 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:6694, r.o. 2.44 (*SOMI c.s./TikTok c.s.*).
- [18] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, r.o. 5.63 en 5.64, *JOR* 2024/153, m.nt. B.T. Klinger (*Allergan*).
- [19] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij (*TPC/Oracle c.s.*).
- [20] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, r.o. 4.17, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij (*TPC/Oracle c.s.*).
- [21] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, r.o. 4.18, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij (*TPC/Oracle c.s.*).
- [22] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, r.o. 4.19, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der

[23] Onder verwijzing naar HR 9 december 2011, ECLI:NL:HR:2011:BR5211.

[24] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.42 (*Essure*).

[25] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.43 t/m 3.45 (*Essure*).

[26] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.46 (*Essure*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.5

6.2.5 Waarborgvereiste (I): representativiteit

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18350:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Op grond van art. 3:305a lid 1 BW kan een belangenorganisatie alleen een collectieve vordering instellen als de belangen van de achterban voldoende zijn gewaarborgd. Of aan dit waarborgvereiste is voldaan, wordt getoetst aan de hand van verschillende criteria. Een van die criteria betreft de representativiteit van de belangenorganisatie, zo volgt uit de eerste zin van art. 3:305a lid 2 BW. Met deze representativiteitseis wil de wetgever voorkomen dat een belangenorganisatie een collectieve actie kan starten zonder voldoende steun van de getroffen gedupeerden waarvoor zij opkomt. Of voldaan is aan de representativiteitseis, kan de rechter toetsen aan de hand van de omvang van de achterban van de belangenorganisatie en de omvang van de vertegenwoordigde vorderingen.^[1] Wat voldoende is om de representativiteitsdrempel te halen, verschilt per geval en kan alleen worden bepaald in relatie tot het totaal aantal gedupeerden.^[2] Ook het afgelopen kroniekjaar zijn er diverse uitspraken geweest waarin aan het representativiteitsvereiste is getoetst, niet altijd met een voor de belangenorganisatie goede afloop.

Als ‘achterban’ heeft te gelden het deel van de personen voor wie een belangenorganisatie opkomt dat zich specifiek met het oog op de collectieve vordering bij die organisatie heeft aangesloten. Op dit punt ging het deels mis voor FNV in een collectieve actie tegen een producent van betonmortel.^[3] FNV heeft in deze collectieve actie vorderingen ingesteld ten behoeve van (ex-)werknemers van de producent, omdat zij meent dat de producent op een onjuiste wijze toepassing heeft gegeven aan een spaarurenregeling uit de toepasselijke cao. De primaire vorderingen van FNV kwamen onder meer neer op een nietigverklaring van de gehele spaarurenregeling, terwijl FNV in het lichaam van de dagvaarding en in voorafgaande correspondentie een volgens haar juiste toepassing van de spaarurenregeling bepleitte. Na een uitgebreide analyse van doel en strekking van de primaire vorderingen, concludeerde de rechtbank dat toewijzing van de primaire vorderingen naar het zich liet aanzien andere gevolgen zou hebben dan FNV kennelijk met de collectieve actie voor ogen stond. De rechtbank vond het daarom niet aannemelijk dat FNV de steun had van haar achterban voor de primaire vorderingen, en verklaarde FNV niet-ontvankelijk in haar primaire vorderingen.^[4] Dat lag anders voor de subsidiaire vorderingen, omdat deze vorderingen wel aansloten bij het betoog van FNV.

Ook in een collectieve actie over een datalek bij de GGD werd de belangenorganisatie Initiatieven Collectieve Acties Massaschade (ICAM) deels niet-ontvankelijk verklaard wegens een gebrek aan representativiteit. Dit datalek betrof persoonsgegevens van personen die zich tijdens de coronapandemie hebben laten testen en/of vaccineren en van personen naar wie tijdens de coronapandemie een bron- en contactonderzoek is ingesteld.

ICAM is naar aanleiding hiervan een collectieve actie gestart waarin zij o.a. materiële en immateriële schadevergoeding vorderde voor 6,5 miljoen mensen wier persoonsgegevens volgens ICAM zijn blootgesteld aan diefstal. Daarbij maakte ICAM onderscheid tussen twee groepen: een groep van personen bij wie de vrees bestaat dat hun persoonsgegevens in verkeerde handen zijn gekomen (groep A), en een groep personen van wie vaststaat dat hun persoonsgegevens aan derden zijn verstrekt (groep B). ICAM heeft haar representativiteit onderbouwd met een “rapport constateringen” van DigiJuris en een proces-verbaal van constatering van een deurwaarder. Hieruit bleek dat DigiJuris in het bijzijn van de deurwaarder het aanmeldproces heeft doorlopen, waarna zij heeft vastgesteld dat de achterban van ICAM bestaat uit 117.642 volwassenen en 18.974 minderjarigen. De rechtbank oordeelde dat deze absolute aantallen voldoende zijn om ICAM als belangenorganisatie representatief te achten, ook al gaat het om een beperkt percentage van alle personen voor wie wordt opgekomen (de rechtbank noemt dit niet, maar een simpele rekensom leert dat dit percentage circa 2,1% bedraagt).^[5] Maar daarmee was de kous voor ICAM nog niet af. De rechtbank toetste namelijk ook of aan het representativiteitsvereiste was voldaan per onderscheiden groep waarvoor ICAM schadevergoedingsvorderingen had ingesteld. En daar strandde het schip van ICAM alsnog voor wat betreft groep B.^[6] De rechtbank overwoog dat groep B beperkt in omvang is, waarbij de precieze omvang overigens onduidelijk bleef.^[7] Omdat ICAM bij het aanmeldproces geen onderscheid had gemaakt tussen groep A en groep B, kon de rechtbank niet vaststellen dat ICAM voldoende representatief was voor deze in omvang beperkte groep.^[8] Dit leidde tot niet-ontvankelijkheid voor wat betreft de schadevergoedingsvorderingen voor groep B.

In de *Oracle/Salesforce*-zaak liep het voor TPC in tweede instantie wel goed af. In eerste aanleg had de Rechtbank Amsterdam geoordeeld dat TPC onvoldoende representatief was.^[9] Het Hof Amsterdam oordeelde anders.^[10] Het hof stelde voorop dat de wetgever het niet noodzakelijk acht dat vastgesteld kan worden wie precies de achterban van een belangenorganisatie vormt. Voldoende is dat de collectieve actie wordt gesteund door een niet te verwaarlozen aantal personen behorende tot de groep waarvoor wordt opgekomen. In dat kader vond het hof (anders dan de Rechtbank Amsterdam) relevant dat diverse maatschappelijke organisaties met een *track record* (zoals de Consumentenbond) steun voor de collectieve actie van TPC hebben uitgesproken. Daaruit blijkt immers dat de gebeurtenissen in de Nederlandse maatschappij en in het bijzonder door internetgebruikers in Nederland als problematisch worden ervaren, aldus het hof. Daarnaast hechtte het hof, anders dan de rechtbank, ook waarde aan digitale *likes*: hieruit kan volgens het hof worden afgeleid dat een behoorlijk aantal natuurlijke personen instemt met de collectieve actie. Deze omstandigheden tezamen achtte het hof voldoende voor het behalen van de representativiteitsdrempel. Interessant is verder dat het hof oordeelt dat toetsing aan de ontvankelijkheidseisen (ook) in hoger beroep moet plaatsvinden *ex nunc*, dat wil zeggen op het moment van het sluiten van het onderzoek op de zitting in appel.^[11] Dit is in de praktijk met name van belang voor het representativiteitsvereiste en de overige deelveisen waaraan wordt getoetst onder de noemer van het waarborgvereiste.

In de *Allergan*-zaak oordeelde de Rechtbank Amsterdam dat BCW voldoende representatief was, nu voldoende was gebleken dat 10% van de vrouwen voor wie BCW opkomt de collectieve actie steunt. De rechtbank baseerde zich daarbij op een door BCW overgelegde notariële verklaring, waarin een notaris verklaarde dat hij (a) het aanmeldproces op de website had doorlopen; en (b) een lijst had ontvangen van BCW met daarop 6.107 vrouwen die zich hadden aangemeld via dit aanmeldproces.^[12]

Ook in de *Essure*-zaak concludeerde de Rechtbank Midden-Nederland dat SEC voldoende representatief is. De rechtbank stelde vast dat in ieder geval 2.746 vrouwen een steunverklaring hebben ingevuld waarmee zij hebben verklaard de collectieve actie te ondersteunen. Dat bedraagt circa 9,2% van het totaal aantal vrouwen voor wie de stichting opkomt, aldus de rechtbank.^[13] Naast deze steunverklaringen somde de rechtbank in het vonnis ook nog een aantal andere omstandigheden op, die bijdroegen aan het oordeel dat de stichting voldoende steun geniet: het aantal leden van de Facebookgroep van SEC, de opkomst bij informatiebijeenkomsten van SEC, en het aantal vrouwen dat de mondelinge behandeling heeft bijgewoond.^[14] De Rechtbank Midden-Nederland ging uitdrukkelijk niet mee in het betoog van gedaagden dat SEC haar representativiteit had moeten laten onderzoeken door een onafhankelijke derde, zoals een accountant of notaris.^[15]

De Rechtbank Amsterdam lijkt in de *Google Play Store*-zaak vooralsnog een strengere koers te varen. In deze collectieve actie was Stichting App Stores Claims (ASC) in een eerder tussenvonnis uit 2023 opgedragen om

zich nader uit te laten over: (i) het aantal bij ASC aangesloten personen; (ii) de wijze waarop die personen zich hebben aangemeld; en (iii) welke contactgegevens zij hebben opgegeven.^[16] Dit om de gestelde achterban van ASC te kunnen verifiëren. ASC heeft vervolgens een verklaring van een registeraccountant overgelegd, die de lijst met aanmeldingen heeft gecontroleerd op dubbeltellingen en andere fouten. In een nieuw tussenvonnis oordeelde de Rechtbank Amsterdam dat dit onvoldoende is.^[17] De registeraccountant moet aan de hand van een zelfstandig onderzoek verifiëren dat de gestelde aanmeldingen volgen uit de administratie van ASC en dat bij de aanmeldingen ook daadwerkelijk de optie is aangevinkt dat aankopen zijn gedaan in de Google Play Store. De rechtbank stelde ASC vervolgens in de gelegenheid om dit alsnog aan te tonen.

Tegen Google loopt ook nog een andere collectieve actie, waarin Stichting Bescherming Privacybelangen (SBP) en Stichting Massaschade & Consument (SMC) samengevat stellen dat Google de persoonsgegevens van gebruikers van Google-diensten en producten verzamelt en verwerkt op een wijze die in strijd is met de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens. De Rechtbank Amsterdam stelt nog eens voorop dat toetsing aan de ontvankelijkheidseisen plaatsvindt *ex nunc*, omdat daarmee het meest recht wordt gedaan aan de materiële werkelijkheid, in het bijzonder in het geval van de representativiteit.^[18] De rechtbank vond beide stichtingen met respectievelijk ruim 150.000 en ruim 95.000 aanmeldingen (op een totale gestelde groep van respectievelijk circa 15 miljoen en 9 miljoen personen) voldoende representatief.^[19] Bij SBP hechtte de rechtbank ook belang aan de omstandigheid dat deze stichting wordt gesteund door de Consumentenbond en een aantal andere organisaties.^[20] Dat is in lijn met het hiervoor genoemde oordeel van het Hof Amsterdam in de *Oracle/Salesforce*-zaak. Beide stichtingen hadden hun representativiteit onderbouwd aan de hand van een accountantsrapport. Google had als verweer gevoerd dat uit deze rapporten niet blijkt dat de accountant zelf onderzoek heeft verricht in de database van de stichting (SBP) dan wel dat de accountant had verklaard niet zelfstandig de juistheid en volledigheid van de aan haar verstrekte informatie te hebben onderzocht (SMC). De rechtbank passeert dit verweer, kort gezegd omdat Google in het licht van de inhoud van beide rapporten onvoldoende concreet en specifiek uiteen had gezet waarom niet van de juistheid daarvan en van de aangeleverde gegevens kon worden uitgegaan.^[21]

Voorgaande jurisprudentie brengt ons tot twee observaties. De eerste is dat de rechtspraak ook in dit kroniekjaar een casuïstisch beeld vertoont als het aankomt op de kwantitatieve toetsing van de achterban en vertegenwoordigde vorderingen. Dat is niet verrassend, aangezien de wetgever zelf ook een casuïstisch uitgangspunt hanteert. Wel valt op dat in meerdere gevallen lijkt te worden gekeken naar absolute aantallen, waarbij ondergeschikt is dat dit slechts een beperkt percentage van de totale groep betreft of waarbij in zijn geheel niet wordt gekeken hoe het absolute aantal zich verhoudt tot de totale groep gedupeerden (zie de *GGD datalek*-zaak en de *Google*-zaak). In de *Oracle/Salesforce*-zaak bleef het hof zelfs in zijn geheel weg van de vaststelling van een absoluut aantal: voldoende is volgens het hof dat uit de aangevoerde omstandigheden van voldoende steun blijkt.

De tweede observatie is dat in de jurisprudentie verschillend blijft worden omgegaan met de wijze waarop een belangenorganisatie het bestaan van haar achterban moet onderbouwen. Daarbij gaat het zowel om het aantal deelnemers als wat de deelname concreet inhoudt (hoe 'actief' is de deelname en sluit deze aan op de ingestelde collectieve vordering?). Zo oordeelde het Hof Amsterdam in de *Oracle/Salesforce*-zaak dat uit gegeven *likes* voldoende blijkt dat een behoorlijk aantal personen de collectieve actie steunt en oordeelde de Rechtbank Midden-Nederland in de *Essure*-zaak dat verificatie van de aanmeldingen door een onafhankelijke derde niet nodig is, terwijl de Rechtbank Amsterdam in de *Google Play Store*-zaak oordeelde dat de door ASC ingeschakelde registeraccountant een eigen onderzoek dient uit te voeren en niet (enkel) mag afgaan op door de stichting aangeleverde gegevens.

Een onderwerp dat wij hier nog apart behandelen betreft de toepassing van het representativiteitsvereiste in algemeenbelangacties. In de kroniek van vorig jaar is signaleerd dat in de jurisprudentie een lijn is ingezet waarbij aan het representativiteitsvereiste een eigen invulling wordt gegeven die past bij de aard van een algemeenbelangactie.^[22] Die lijn is bestendigd in dit kroniekjaar. Zo heeft de Rechtbank Den Haag in de collectieve acties van Privacy First over automatische kentekenherkenning^[23] en van Greenpeace over de stikstofdepositie^[24] in identieke bewoordingen overwogen dat de aard van een algemeenbelangactie met zich brengt dat het toetsingselement "de omvang van de vertegenwoordigde vorderingen" niet bruikbaar is, zodat enkel de toetssteen van "de achterban" resteert. Vervolgens overwoog de rechtbank in beide zaken dat de

invulling van die toetssteen afhankelijk is van de aard van de zaak en de omstandigheden van het geval. In de zaak over de stikstofdepositie leidde dit tot het oordeel dat Greenpeace voldoende representatief is, omdat (a) de achterban van Greenpeace bestaat uit 517.000 personen en daarmee gelijk is aan circa 2,9% van het inwoneraantal van Nederland; en (b) Greenpeace al eerder in meerdere collectieve acties heeft opgetreden.^[25] In de zaak over de automatische kentekenherkenning was het enkele feit dat Privacy First eerder collectieve acties heeft gevoerd en daarin ontvankelijk is verklaard, voor de rechtbank al voldoende.^[26] Het *track record* van een belangenorganisatie legt blijkens deze uitspraken kortom veel gewicht in de schaal bij de invulling van het representativiteitsvereiste in algemeenbelangacties.

Ook de Rechtbank Amsterdam en de Rechtbank Midden-Nederland hanteren de hiervoor genoemde invulling van het representativiteitsvereiste. De Rechtbank Midden-Nederland oordeelde hierover in een collectieve actie van drie gezamenlijk optredende stichtingen tegen de NZa over verplichte gegevensaanlevering van cliënten in de GGZ aan de NZa. De drie stichtingen komen in deze collectieve actie op voor alle GGZ-aanbieders en alle GGZ-patiënten en menen dat de verplichte gegevensaanlevering in strijd is met de AVG, het recht op privacy en het medisch beroepsgeheim. De rechtbank oordeelde in het kader van het representativiteitsvereiste dat het hier om een algemeenbelangactie gaat, aangezien wordt opgekomen voor een grote, diffuse groep personen en de vorderingen niet op schadevergoeding zijn gericht, maar bedoeld zijn om de ideële belangen van cliënten en behandelaren in de GGZ te beschermen.^[27] Vervolgens oordeelde ook de Rechtbank Midden-Nederland dat daarom enkel de toetssteen van 'de achterban' relevant is. De rechtbank vervolgde dat het bij de toepassing daarvan erop aankomt dat de belangenorganisatie duidelijk maakt dat zij een "adequate spreekbuis" is van de groep waarvoor wordt opgekomen. Slaagt de belangenorganisatie daarin, dan is sprake van een voldoende "achterban" en is daarmee voldaan aan het representativiteitsvereiste, aldus de rechtbank.^[28] De rechtbank oordeelde dat de stichtingen deze drempel behaalden, omdat zij (a) een aantoonbare *track record* hebben; (b) de steun hebben van andere relevante belangenorganisaties, waaronder de Consumentenbond, vakbonden FNV en CNV en diverse beroepsorganisaties van zorgverleners en patiëntenorganisaties; en (c) de procedure kunnen bekostigen dankzij een succesvolle crowdfunding.^[29]

De Rechtbank Amsterdam kwam tot een soortgelijk oordeel in de collectieve actie FTV tegen AbbVie c.s. over de prijsstelling van het geneesmiddel Humira. Ook deze rechtbank achtte beslissend of FTV kon worden gezien als een adequate spreekbuis van de groep waarvoor wordt opgekomen.^[30] De rechtbank kwam tot de conclusie dat dit het geval is, gelet op de feitelijke activiteiten van FTV. Die activiteiten bestonden samengevat uit het eerder indienen van een klacht over een ander geneesmiddel bij de ACM, publicaties en media-optredens, en het voeren van besprekingen met de wetgever en andere relevante organisaties.^[31] Uit de uitspraak blijkt niet dat FTV eerder ontvankelijk was verklaard in collectieve acties (en in die zin een *track record* had) of dat zij werd gesteund door andere relevante belangenorganisaties. Over dit laatste punt overwoog de rechtbank nog uitdrukkelijk dat niet van "doorslaggevend belang" is welke personen of organisaties hun steun hebben betuigd op de website van FTV.^[32] Het criterium van een 'adequate spreekbuis' lijkt, kortom, in het geval van algemeenbelangacties steeds algemener aanvaard in de jurisprudentie, maar onduidelijk blijft voortsnog hoe hoog de lat ligt om als zodanig te worden aangemerkt.

Voetnoten

[1] [Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3](#), p. 18-19 (MvT), waar de wetgever "het aantal aangesloten gedupeerden" en "de omvang van hun vorderingen ten opzichte van het totaal aantal gedupeerden" aanmerkt als "indicaties" bij de invulling van het representativiteitsvereiste.

[2] [Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3](#), p. 19 (MvT).

[3] Rb. Oost-Brabant 3 januari 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:5 (*FNV/Gedaagde B.V.*).

[4] Rb. Oost-Brabant 3 januari 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:5, r.o. 6.19 (*FNV/Gedaagde B.V.*).

[5] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4262, *JOR* 2024/247, m.nt. M.J. Bosselaar, r.o. 5.12.6 (*ICAM/GGD c.s.*).

- [6] Voor groep A strandde het schip ook, maar dan op de zandbank van de summierlijke ondeugdelijkheid, zie paragraaf 2.9 hierna.
- [7] Uit politieonderzoek bleek dat (in ieder geval) de gegevens van 1373 personen bij onbevoegden terecht zijn gekomen, waarvan 80% overigens al een financiële vergoeding had geaccepteerd van de GGD tegen finale kwijting. ICAM had daarentegen aan de hand van berichtgeving gesteld dat het om tienduizenden personen gaat, maar de rechtbank oordeelde dat die berichtgeving niet kan worden geverifieerd. Zie hierover Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4262, *JOR* 2024/247, m.nt. M.J. Bosselaar, r.o. 5.20.18-5.20.20 (*ICAM/GGD c.s.*).
- [8] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4262, *JOR* 2024/247, m.nt. M.J. Bosselaar, r.o. 5.20.20 (*ICAM/GGD c.s.*).
- [9] Rb. Amsterdam 29 december 2021, ECLI:NL:RBAMS:2021:7647 (*TPC/Oracle c.s.*).
- [10] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij, r.o. 4.21 (*TPC/Oracle c.s.*).
- [11] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij, r.o. 4.7 (*TPC/Oracle c.s.*).
- [12] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, *JOR* 2024/153, m.nt. van B.T. Klinger, r.o. 5.69 (*Allergan*).
- [13] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.50 (*Essure*).
- [14] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.52 (*Essure*).
- [15] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.51 (*Essure*).
- [16] Rb. Amsterdam 27 december 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:8425 (*ASC/Google c.s.*).
- [17] Rb. Amsterdam 25 september 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:5972, r.o. 3.4 (*ASC/Google c.s.*).
- [18] Rb. Amsterdam 15 januari 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:313, r.o. 6.4 en 6.5 (*SBP c.s./Google c.s.*).
- [19] Rb. Amsterdam 15 januari 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:313, r.o. 8.16 en 8.20 (*SBP c.s./Google c.s.*).
- [20] Rb. Amsterdam 15 januari 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:313, r.o. 8.7 (*SBP c.s./Google c.s.*).
- [21] Rb. Amsterdam 15 januari 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:313, r.o. 8.5 (*SBP c.s./Google c.s.*).
- [22] T.M. Alberga-Smits en T.H.W. Korvinus, 'Kronieken collectieve acties en schikkingen 2023', *Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation 2023-2024*, 2024/2.5 (p. 196).
- [23] Rb. Den Haag 17 januari 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:355, r.o. 5.14 (*Privacy First/de Staat*).
- [24] Rb. Den Haag 6 maart 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:3007, r.o. 5.14 (*Greenpeace/de Staat c.s.*).
- [25] Rb. Den Haag 6 maart 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:3007, r.o. 5.17 (*Greenpeace/de Staat c.s.*).
- [26] Rb. Den Haag 17 januari 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:355, r.o. 5.15 (*Privacy First/de Staat*).
- [27] Rb. Midden-Nederland 17 juli 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:4106, r.o. 4.18 (*DBC c.s./NZa*).
- [28] Rb. Midden-Nederland 17 juli 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:4106, r.o. 4.21 (*DBC c.s./NZa*).

[29] Rb. Midden-Nederland 17 juli 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:4106, r.o. 4.21 (*DBC c.s./NZa*).

[30] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 5.7.3 (*FTV/Abbvie c.s.*).

[31] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 5.7.4(*FTV/Abbvie c.s.*).

[32] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 5.7.6 (*FTV/Abbvie c.s.*).

6.2.6 Waarborgvereiste (II): financiering en zeggenschap

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18433:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Op grond van art. 3:305a lid 2 aanhef en sub c BW dienen belangenorganisaties te beschikken over voldoende middelen om de kosten voor het instellen van een rechtsvordering te dragen, waarbij de zeggenschap over de rechtsvordering in voldoende mate bij de rechtspersoon ligt. Wij bespreken hierna de verschillende vereisten die uit deze bepaling voortvloeien en de wijze waarop hieraan in het afgelopen jaar in de rechtspraak is getoetst.

6.2.6.1 Middelenvereiste6.2.6.2 Zeggenschap externe financier6.2.6.3 Hoogte van de vergoeding externe financier6.2.6.4 Geen financiering door een concurrent

6.2.6.1 Middelenvereiste

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18504:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Het vereiste dat een belangenorganisatie beschikt over voldoende middelen om de kosten voor het instellen van een rechtsvordering te dragen, wordt marginaal getoetst. Voldoende is dat een belangenorganisatie kan aangeven dat zij, op het moment van toetsing, over voldoende middelen beschikt of kan beschikken om de procedure te kunnen voeren.^[1]

In de *Google Play Store*-zaak had ASC naar aanleiding van een tussenvonnis^[2] de financieringsovereenkomst aan de rechtbank ter beschikking gesteld, met een versie voor Google c.s. waarin de bedragen (overeenkomstig het tussenvonnis) onleesbaar waren gemaakt. De rechtbank oordeelde vervolgens, in lijn met hetgeen volgt uit de Claimcode 2019,^[3] dat het middelenvereiste niet zover gaat dat in eerste aanleg ook moet worden getoetst of voldoende financiering bestaat voor een hoger beroep. De omstandigheid dat ASC om een aanvullende financiering zou moeten vragen als het thans beschikbare budget toch onvoldoende blijkt (waarbij de financier dit ook mag weigeren), werd door de rechtbank acceptabel bevonden.^[4]

Ook in de *Essure*-zaak werd geoordeeld (overigens zonder dat de Rechtbank of gedaagden inzage hadden gekregen in de financieringsovereenkomst) dat de betrokken belangenorganisatie voldeed aan het middelenvereiste. Daartoe werd overwogen dat het eigen vermogen van de procesfinancier volledig beschikbaar was om de kosten van de procedure te dragen en er geen concrete contra-indicaties waren dat het vermogen onvoldoende zou zijn om de kosten te dekken. Ook de Rechtbank Midden-Nederland oordeelde dat niet vereist is dat ook de kosten van een hoger beroep (en cassatie) op voorhand gedekt moeten zijn.^[5]

Voetnoten

- [1] Zie [Kamerstukken II, 2016-2017, 34608, nr. 3](#) (MvT), p. 20, met verwijzing naar HR 20 december 2002, NJ 2004/4.
- [2] [Kamerstukken II, 2016-2017, 34 608, nr. 3](#), p. 20.
- [3] Zie Principe III uitwerking sub 6 van de Claimcode 2019.
- [4] Rb. Amsterdam 25 september 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:5972, r.o. 3.17 (*ASC/Google c.s.*).
- [5] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.59 (*Essure*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.6.2

6.2.6.2 Zeggenschap externe financier

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18448:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Het wettelijke vereiste dat de zeggenschap over de rechtsvordering in voldoende mate bij de belangenorganisatie moet liggen,^[1] is in het bijzonder van belang indien externe financiering wordt aangetrokken. Het wettelijke uitgangspunt is nader uitgewerkt in de Claimcode,^[2] waarin onder meer is opgenomen dat de zeggenschap over de proces- en schikkingsstrategie uitsluitend bij de belangenorganisatie dient te berusten en dat de advocaat van de belangenorganisatie geen opdrachten mag aannemen van de externe procesfinancier.

Indien gekozen wordt voor een constructie met een externe financier, dan kan de rechter op grond van art. 22 lid 1 Rv de financieringsovereenkomst opvragen. Dit stelt de rechter in staat te beoordelen hoe de invloed van de financier op de procedure is geregeld en of die invloed afbreuk doet aan de zorgvuldige behartiging van de belangen van de benadeelden. In diverse zaken werd het afgelopen jaar geoordeeld dat de

belangenorganisaties inzage diende te geven in de financieringsovereenkomst, waarna de rechtbank veelal een aanpassing in de financieringsvoorwaarden oplegde. Niet nodig is dat ook de wederpartij inzage in de financieringsovereenkomst krijgt, aldus de wetgever.^[3] Niettemin hebben rechtbanken de afgelopen jaren herhaaldelijk bevolen dat de financieringsovereenkomst ook moet worden gedeeld met gedaagden en eventuele mede-eisers, waarbij (alleen) het budget onleesbaar mag worden gemaakt (zoals bijvoorbeeld in de eerder genoemde *Google Play Store*-zaak en de hierna te noemen *TikTok*- en *Renault*-zaak).

In de *TikTok*-zaak was in een tussenvonnis in 2023^[4] reeds geoordeeld dat bepalingen uit de financieringsovereenkomsten die waren gesloten door twee van de betrokken belangenorganisaties niet voldeden aan het zeggenschapsvereiste. De betreffende stichtingen zijn daarop in de gelegenheid gesteld de gesloten overeenkomst aan te passen. Hoewel de belangenorganisaties hun financieringsovereenkomsten vervolgens ook hadden aangepast, was dit voor TikTok c.s. onvoldoende. Zij voerden aan dat niets eraan in de weg staat dat de belangenorganisaties hun financieringsovereenkomsten later nog eens wijzigen. Om te verzekeren dat ook in het verdere verloop van de procedure aan het waarborgvereiste zou worden voldaan, verzochten TikTok c.s. de rechtbank een bevel op te leggen aan de belangenorganisaties om melding te maken van wijzigingen van hun financieringsafspraken, welke afspraken alsdan opnieuw zouden moeten worden beoordeeld. Daar ging de rechtbank niet in mee. De rechtbank oordeelde dat zij op het daartoe aangewezen moment moet beslissen over de ontvankelijkheid, en wel *ex nunc* op basis van de haar dan ter beschikking staande gegevens. De rechtbank houdt dus geen doorlopend toezicht.^[5]

Ook in de *Renault*-zaak moesten de financieringsovereenkomsten worden verstrekt aan de rechtbank met een geredigeerd afschrift voor gedaagden. De rechtbank oordeelde vervolgens dat een bepaling die de procesfinancier het recht geeft met de financiering te stoppen als de advocaat van de belangenorganisatie dat aangewezen acht, de vrijheid van de belangenorganisatie ondergraaft om onafhankelijk van de procesfinancier haar beleid te bepalen en daarmee in strijd is met art. 3:305a-oud BW en de Claimcode.^[6] De rechtbank gaf gelegenheid om deze bepaling aan te passen, waarbij door de rechtbank werd opgemerkt dat dit onderdeel van het collectieve actierecht nog in ontwikkeling is en de vraag of deze bepaling geoorloofd is, niet eerder aan de orde was gekomen.^[7] Ook oordeelde de rechtbank dat een bepaling waaruit volgt dat bij strijdigheid tussen enerzijds de Claimcode en/of het toepasselijke collectieve actieregime en anderzijds de financieringsovereenkomst, de bepalingen van de financieringsovereenkomst prevaleren, (evident) ontoelaatbaar is.^[8] Ook op dit punt werd mogelijkheid tot herstel geboden.

In de *Google Play Store*-zaak diende belangenorganisatie ASC de door haar gesloten financieringsovereenkomst (met een zwart gelakte versie voor Google c.s.) over te leggen.^[9] De Rechtbank Amsterdam signaleerde vervolgens een aantal punten in de financieringsovereenkomst die zij niet verenigbaar achtte met het zeggenschapsvereiste.^[10] Zo werd niet acceptabel geacht dat de financier een goedkeuringsrecht heeft ten aanzien van de advocaatkeuze.^[11] Ook beperkingen bij het aangaan van een schikking werden door de rechtbank niet akkoord bevonden. De rechtbank oordeelde dat de belangenorganisatie, in samenspraak met de benadeelden voor wie zij opkomt, geheel zelfstandig dient te kunnen beslissen over welke stappen worden genomen in de procedure en over het onderhandelen en aangaan van een schikking.^[12] Tot slot werd ook de mogelijkheid van tussentijdse opzegging door de financier, als hij niet meer gelooft dat de procedure kans van slagen heeft en/of genoeg zal opleveren, niet geoorloofd geacht. Onder verwijzing naar de Claimcode oordeelde de rechtbank dat voortijdige opzegging alleen mogelijk zou moeten zijn bij bijzondere omstandigheden.^[13] De rechtbank stelde de stichting in staat de financieringsovereenkomst op deze punten aan te passen om te voldoen aan het vereiste van art. 3:305a lid 2 onder c BW.^[14]

Niet in alle zaken achtte de rechter het nodig om inzage te verkrijgen in de financieringsovereenkomst voor de toetsing aan het zeggenschapsvereiste.

Zo achtte de rechtbank in de *Allergan*-zaak inzage in de financieringsovereenkomst niet nodig voor het oordeel dat de zeggenschap over de rechtsvordering in voldoende mate bij de belangenorganisatie BCW ligt. De rechtbank overwoog dat er geen aanknopingspunten waren om te veronderstellen dat de financier oneigenlijke, negatieve invloed heeft op de procedure, de vertegenwoordiging van de belangenorganisatie, en de wijze waarop de schikking tot stand komt.^[15] De rechtbank achtte daarbij onder meer van belang dat door de belangenorganisatie was verklaard dat in de financieringsovereenkomst is bepaald dat de zeggenschap

over de procedure uitsluitend bij de belangenorganisatie ligt. Dat zij daarbij op grond van de financieringsovereenkomst de belangen van de financier zal hebben mee te wegen, werd toelaatbaar geacht, omdat daarmee geen beslissingsmacht aan de financier wordt toegekend.^[16]

In de zaak van Elco tegen Rabobank c.s. over de LIBOR-fraude, achtte het Hof Amsterdam het niet noodzakelijk kennis te nemen van de financieringsdocumentatie. Het hof oordeelde dat Elco voldoende concreet en gemotiveerd had toegelicht dat zij voldeed aan de Claimcode en dat zij afdoende uiteen had gezet dat de financier en de daarbij betrokken partijen geen zeggenschap hebben over inhoudelijke beslissingen.^[17]

Het Hof Amsterdam oordeelde in de *Oracle/Salesforce*-zaak dat het voldoende aannemelijk is dat de belangen van de procesfinancier en de belangenorganisatie TPC geheel parallel lopen in dit stadium van de procedure en dat het overleggen van de financieringsovereenkomst niet nodig is. Of dat in een later stadium anders wordt, valt volgens het hof nu nog niet te overzien.^[18]

In de *Essure*-zaak werd door de rechtbank op vergelijkbare wijze geoordeeld. Ook in deze zaak overwoog de rechtbank dat er geen aanknopingspunten zijn om te veronderstellen dat de procesfinancier onwenselijke invloed heeft op de procedure of op de vertegenwoordiging van de belangenorganisatie (SEC). Door SEC was gesteld dat zij uitsluitend zeggenschap heeft over de rechtsvordering, hetgeen was onderbouwd met een beroep op de statuten van de procesfinancier. SEC stelde dat dit ook was vastgelegd in de financieringsovereenkomst, hetgeen de rechtbank voldoende achtte.^[19]

De conclusie is dat de rechtspraak op dit punt vooralsnog een wisselend beeld laat zien. In de praktijk blijkt dat gerechtelijke instanties op verschillende wijzen toetsen of aan het zeggenschapsvereiste is voldaan en of in dat verband de financieringsovereenkomst dient te worden overgelegd. Tot op heden lijkt wel de lijn te zijn dat belangenorganisaties in staat worden gesteld de financieringsovereenkomst aan te passen, indien deze niet in lijn met het zeggenschapsvereiste wordt geacht. Onze inschatting is dat deze herstelmogelijkheid minder vaak zal worden geboden naarmate het collectieve actierecht op dit vlak meer is uitgekristalliseerd.

Voetnoten

[1] Art. 3:305a lid 2 sub c BW.

[2] Principe III (*Externe Financiering*) van de Claimcode 2019.

[3] [Kamerstukken II, 2016/17, 34608, nr. 3](#) (MvT), p. 20.

[4] Rb. Amsterdam 25 oktober 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:6694 (*SOMI c.s./TikTok c.s.*).

[5] Rb. Amsterdam 10 januari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:83, r.o. 2.7 (*TPC c.s./TikTok c.s.*).

[6] Rb. Amsterdam 10 april 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:2019, r.o. 8.47 (*SEC c.s./Renault c.s.*).

[7] Rb. Amsterdam 10 april 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:2019, r.o. 8.47 (*SEC c.s./Renault c.s.*).

[8] Rb. Amsterdam 10 april 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:2019, r.o. 8.52 (*SEC c.s./Renault c.s.*).

[9] Rb. Amsterdam 27 december 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:8425 (*ASC/Google c.s.*).

[10] Rb. Amsterdam 25 september 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:5972 (*ASC/Google c.s.*).

[11] Rb. Amsterdam 25 september 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:5972, r.o. 3.10 (*ASC/Google c.s.*).

[12] Rb. Amsterdam 25 september 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:5972, r.o.3.15 (*ASC/Google c.s.*).

[13] Rb. Amsterdam 25 september 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:5972, r.o. 3.23 (*ASC/Google c.s.*).

- [14] Rb. Amsterdam 25 september 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:5972, r.o. 3.24 (*ASC/Google c.s.*).
- [15] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, r.o. 5.80, *JOR* 2024/153, m.nt. B.T. Klinger (*Allergan*).
- [16] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, r.o. 5.80, *JOR* 2024/153, m.nt. B.T. Klinger (*Allergan*).
- [17] Hof Amsterdam 5 maart 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:451, r.o. 4.23 (*Elco/Rabobank c.s.*).
- [18] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, r.o. 4.9.4, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij (*TPC/Oracle c.s.*).
- [19] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.60 (*Essure*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.6.3

6.2.6.3 Hoogte van de vergoeding externe financier

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18503:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Indien het in een collectieve actie tot een schadevergoeding komt, is van belang welk deel van die schadevergoeding aan de financier toekomt bij de beoordeling (op dat moment) of de belangen van de personen voor wie de belangenorganisatie opkomt voldoende zijn gewaarborgd. Deze toetsing zal in beginsel plaatsvinden bij de goedkeuring van een vaststellingsovereenkomst^[1] of bij een voorstel voor een collectieve schadeafwikkeling in een lopende collectieve actie.^[2] In het kader van de toetsing aan het waarborgvereiste in de ontvankelijkheidsfase werd in het kroniekjaar in een paar zaken (gedeeltelijk) vooruitgelopen op deze beoordeling. Duidelijk is dat ook op dit punt het collectieve actierecht nog in ontwikkeling is, en in de rechtspraak op verschillende wijzen wordt gedacht over hetgeen toelaatbaar wordt geacht.

In de *Allergan*-zaak oordeelde de rechtbank dat een (maximale) vergoeding aan de financier van 15% van een eventuele schadevergoeding acceptabel is. De rechtbank nam daarbij onder meer in overweging dat de vergoeding valt binnen de eerder in de *Fortis*-zaak^[3] aangenomen bandbreedte van 10% tot 25% en slechts geldt voor het gedeelte van de achterban dat geen rechtsbijstandverzekering heeft.^[4] De rechtbank achtte deze vergoeding niet zodanig dat de deelnemers daardoor zouden worden benadeeld of dat deze een onaanvaardbare prikkel zou inhouden voor de financier om aan te sturen op een voor de deelnemers nadelige uitkomst. De financieringsovereenkomst zonder *cap* op het door de financier te verkrijgen bedrag (anders dan voormeld maximumpercentage) werd ook niet nietig of vernietigbaar geacht wegens strijd met de openbare orde of goede zeden.

In de *Renault*-zaak en de *Mercedes*-zaak zijn de belangenorganisaties met de procesfinanciers een vergoeding van respectievelijk 25% en 27,5% overeengekomen. Ook hier stelde de rechtbank vast dat 25% valt binnen de bandbreedte genoemd in de *Fortis*-zaak, waarbij de rechtbank ook nog verwees naar de toelichting bij de Claimcode. De rechtbank bleek nog niet overtuigd dat het (hogere) percentage van 27,5% gerechtvaardigd is, onder meer omdat dit een schikking zou kunnen bemoeilijken. Daarbij is volgens de rechtbank onduidelijk welk gedeelte van dit percentage zou worden gebruikt om door de belangenorganisatie

gemaakte kosten te vergoeden. De rechtbank verbond hieraan niet de consequentie van niet-ontvankelijkheid, nu dit onderwerp pas “ten volle” aan de orde is in een later stadium van de procedure (bij het algemeen verbindend verklaren van een eventuele schikkingsovereenkomst in een WCAM-procedure).^[5] De rechtbank betrok bij dit oordeel ook dat het hier gaat om een zaak onder het oude collectieve actierecht en dus geen sprake is van schadevorderingen.^[6]

In de *Google Play Store*-zaak achtte de rechtbank de afgesproken vergoeding van maximaal 25% van de schadevergoeding - en daarmee dus in lijn met de bandbreedte die in voornoemde zaken werd gehanteerd - in potentie buitensporig hoog.^[7] De rechtbank oordeelde dat dit mede zal afhangen van de uiteindelijke hoogte van de toe te wijzen schadevergoeding en van het aantal personen dat daarop naar verwachting aanspraak zal kunnen en willen maken. Volgens de rechtbank is het te rechtvaardigen dat procesfinanciers een passende beloning ontvangen gezien de risico's die zij lopen, maar deze moet steeds in een redelijke verhouding staan tot het bedrag dat zij hebben gefinancierd. Opvallend is dat de rechtbank ook oordeelde dat zij voornemens is het vijfvoudige van wat een procesfinancier heeft geïnvesteerd als passend maximum te hanteren.^[8]

In de *Essure*-zaak had belangenorganisatie SEC met de procesfinancier afgesproken dat de procesfinancier al haar kosten in mindering mag brengen op een te verkrijgen schadevergoeding tot maximaal 5% van dat bedrag. Van het resterende bedrag aan schadevergoeding komt vervolgens 25% toe aan de procesfinancier als vergoeding voor de risico's verbonden aan de investering. De rechtbank achtte deze vergoeding niet zodanig buitensporig dat de hierover gemaakte afspraken in strijd komen met de goede zeden en daarom nietig zijn (zoals door Bayer betoogd), mede onder verwijzing naar een empirisch onderzoek waaruit blijkt dat procesfinanciers in de Europese Unie rekenen met een vergoeding van 20% tot 50% van het schadebedrag.^[9] Daarnaast oordeelde de rechtbank dat, in het kader van de toetsing aan het waarborgvereiste in de ontvankelijkheidsfase, (alleen) dient te worden beoordeeld of de vergoeding voor de procesfinancier op het eerste oog onredelijk is en dat dit een terughoudende toets is.^[10] Gelet op de hiervoor in de jurisprudentie genoemde bandbreedte, heeft volgens de rechtbank daarbij als uitgangspunt te gelden dat een percentage tot 25% niet in strijd komt met het waarborgvereiste. De rechtbank overwoog verder dat bij een hogere vergoeding (zoals het geval bij SEC) op de belangenorganisatie een zwaardere stelplicht rust: de belangenorganisatie dient dan nader te onderbouwen waarom een dergelijke vergoeding in het concrete geval redelijk is. De rechtbank gaf daarbij aan de hoogte van de vergoeding op voorhand strenger te toetsen naarmate het afgesproken percentage hoger is dan de bovengrens van 25%. SEC had gewezen op de vele risico's en onzekerheden die in deze procedure spelen en had daarmee naar het oordeel van de rechtbank aan deze zwaardere stelplicht voldaan. De rechtbank concludeerde daarom dat de vergoeding niet onbegrijpelijk of onredelijk hoog is.^[11] De rechtbank voegde daar nog aan toe dat de redelijkheid van de vergoeding nader zal worden getoetst indien de daadwerkelijke hoogte van een eventuele schadevergoeding bekend is. De rechtbank zag geen aanleiding om bij voorbaat een maximale multiplier te noemen of vast te stellen, zoals door Bayer onder verwijzing naar de *TikTok*-zaak^[12] was betoogd (en de rechtbank in voornoemde *Google Play Store*-zaak wel heeft gedaan).

Voetnoten

[1] Art. 1018 sub hlid 1 BW.

[2] Art. 1018 sub i BW.

[3] Hof Amsterdam 13 juli 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:2422, *JOR* 2018/246, m.nt. I.N. Tzankova (*Fortis*).

[4] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, *JOR* 2024/153, m.nt. B.T. Klinger (*Allergan*).

[5] Art. 7:907-910 BW en art. 1013-1018a Rv.

[6] Rb. Amsterdam 24 januari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:407, r.o. 11.19 (*SEC c.s./Mercedes c.s.*) en Rb. Amsterdam 10 april 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:2019, r.o. 8.70 (*SEC c.s./Renault c.s.*).

[7] Rb. Amsterdam 25 september 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:5972, r.o. 3.26 (*ASC/Google c.s.*).

[8] Rb. Amsterdam 25 september 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:5972 (*ASC/Google c.s.*).

[9] Verslag van het Europees Parlement met aanbevelingen aan de Commissie over verantwoorde particuliere procesfinanciering d.d. 23 juli 2022, overweging G (2020/2310(INL)), te raadplegen via europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0218_EN.html#_ftn6; onder verwijzing naar Annex 1 bij een studie van de European Parliamentary Research Service uit 2021, getiteld 'Responsible private funding of litigation', te raadplegen via [europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662612/EPRS_STU\(2021\)662612_EN.pdf](https://europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662612/EPRS_STU(2021)662612_EN.pdf).

[10] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10 (*Essure*).

[11] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.74 (*Essure*).

[12] Rb. Amsterdam 25 oktober 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:6694, r.o. 2.68.8, *JOR* 2023/294, m.nt. T.M.C. Arons (*SOMI c.s./TikTok c.s.*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.6.4

6.2.6.4 Geen financiering door een concurrent

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18300:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Op grond van art. 3:305a lid 2 sub f BW geldt sinds juli 2023 dat de financiering van de rechtsvordering niet afkomstig mag zijn van een concurrent of een afhankelijke van gedaagde, in geval van een rechtsvordering ter bescherming van een belang als bedoeld in de Richtlijn betreffende representatieve vorderingen ter bescherming van de collectieve belangen van consumenten (Richtlijn 2020/1828).^[1]

In de *Allergan*-zaak oordeelde de Rechtbank Amsterdam dat dit vereiste nog niet geldt, omdat dit vereiste pas per juli 2023 is toegevoegd aan art. 3:305a lid 2 BW, en alleen geldt in zaken waarin de dagvaarding na die datum is uitgebracht.^[2] Eenzelfde oordeel werd gegeven in de *Essure*-zaak.^[3]

Het Hof Amsterdam oordeelde in de *Oracle/Salesforce*-zaak dat de omstandigheid dat een aandeelhouder van de procesfinancier mogelijk ook aandelen in Oracle houdt, gelet op de omstandigheid dat Oracle een beursgenoteerde onderneming is, op zichzelf onvoldoende is om de betrokkenheid van de procesfinancier ontoelaatbaar te achten. Daarbij overweegt het hof dat ook de Richtlijn betreffende representatieve vorderingen een dergelijke omstandigheid niet problematisch acht.

Voetnoten

[1] Richtlijn (EU) 2020/1828 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 betreffende representatieve vorderingen ter bescherming van de collectieve belangen van consumenten en tot intrekking van Richtlijn 2009/22/EG (*PbEU* 2020, L 409).

[2] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, r.o. 5.90, *JOR* 2024/153, m.nt. B.T. Klinger (*Allergan*).

6.2.7 Waarborgvereiste (III): inrichting en organisatie belangenorganisatie

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18349:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Art. 3:305a lid 2 sub a-e BW stelt, naast de eisen die hiervoor aan de orde kwamen op het gebied van financiering en zeggenschap, ook eisen aan de belangenorganisatie op het gebied van transparantie, governance, ervaring en deskundigheid.

Een noemenswaardige uitspraak op het gebied van governance en in het verlengde daarvan, zeggenschap van de financier, is de uitspraak in de *Oracle/Salesforce*-zaak.^[1] In deze zaak wezen Oracle en Salesforce op de omstandigheid dat TPC ten tijde van het instellen van het appel niet beschikte over een voltallig bestuur en een (voltallige) raad van toezicht. Mede gelet op de omstandigheid dat de enige toen aanwezige bestuurder door de financier was benoemd, kon TPC in de optiek van Oracle en Salesforce niet zelfstandig de beslissing om appel in te stellen hebben genomen. Dat betekent volgens Oracle en Salesforce dat het beleid in te grote mate werd bepaald door de financier. Het Hof Amsterdam ging hier niet in mee. Hoewel het hof erkent dat de situatie die bestond binnen TPC toen beslist moest worden over het instellen van appel te denken geeft, was dit voor het hof geen aanleiding om te concluderen tot niet-ontvankelijkheid. Het hof achtte daarvoor onder meer relevant dat degene die optrad als bestuurder van TPC, gelet op de statuten, wel bevoegd was om die beslissing te nemen. Ook dreigde de appeltermijn te verstrijken, zodat haast was geboden. Het hof achtte verder van belang dat het latere bestuur het eenmaal ingestelde appel niet had hoeven vervolgen, maar dat wel heeft gedaan. Het latere bestuur heeft die beslissing aldus achteraf in feite overgenomen, hetgeen voor het hof voldoende was.^[2]

Het benoemen waard is ook de (eind)uitspraak in de *Fair Huur*-zaak.^[3] In deze zaak was de voorzitter van belangenorganisatie Fair Huur, tevens een individuele eiser in de procedure, een leningsovereenkomst namens Fair Huur aangegaan met zichzelf, waarmee de voorzitter ook de grootste financier werd van de procedure. De rechtbank oordeelde dat de leningsovereenkomst niet in overeenstemming is met Principes III en IV van de Claimcode 2019, waarin tot uitgangspunt is genomen dat individuele bestuurders onafhankelijk moeten zijn van de externe financier en dat de belangenorganisatie geen overeenkomsten sluit met een andere entiteit waarbij een bestuurder is betrokken. Dat laatste geldt, zo oordeelde de rechtbank, logischerwijs ook voor overeenkomsten met de bestuurder zelf. De rechtbank overwoog (onder meer) dat de voorzitter van Fair Huur, omdat hij zowel voorzitter van de stichting als (de belangrijkste) financier is, in zijn hoedanigheid van financier een sterke mate van invloed heeft in de beslissingen over de procedure. Daarbij waren naar het oordeel van de rechtbank onvoldoende harde waarborgen overeengekomen om ongewenste beïnvloeding van tegengestelde belangen te voorkomen. De rechtbank concludeerde dan ook dat onvoldoende gewaarborgd is dat de zeggenschap over de vordering in voldoende mate bij de stichting ligt, en niet bij de financier.^[4] Ook op het vlak van transparantie bleek Fair Huur niet te voldoen aan de voorwaarden die worden gesteld onder de WAMCA. Zo bleek Fair Huur naar buiten toe niet transparant over de omstandigheid dat haar voorzitter tevens een belangrijke financier is. Ook op overige onderdelen voldeed Fair Huur niet aan de door de wet vereiste informatievoorziening. Op haar website was (in strijd met art. 3:305a lid 2 onder 7° BW) niet voldoende te

vinden over de stand van zaken in deze procedure en op de website was niet gepubliceerd hoe benadeelden zich konden afmelden (zoals vereist op grond van art. 3:305a lid 2 sub d onder 9° BW).^[5] De rechtbank concludeerde, niet geheel verrassend, dat Fair Huur niet voldeed aan de door de WAMCA aangescherpte voorwaarden op het gebied van governance en transparantie en verklaarde Fair Huur niet-ontvankelijk in haar vorderingen.

Voetnoten

[1] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij (*TPC/Oracle c.s.*).

[2] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, r.o. 4.9.2, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij (*TPC/Oracle c.s.*).

[3] Rb. Den Haag 19 februari 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:2062 (*Fair Huur c.s./de Staat c.s.*).

[4] Rb. Den Haag 19 februari 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:2062, r.o. 5.16 (*Fair Huur c.s./de Staat c.s.*).

[5] Rb. Den Haag 19 februari 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:2062, r.o. 5.17-5.20 (*Fair Huur c.s./de Staat c.s.*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.8

6.2.8 Toepassing van het verlicht ontvankelijkheidsregime

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18170:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Op grond van art. 3:305a lid 6 BW kan de rechter een belangenorganisatie ontvankelijk verklaren, zonder dat hoeft te zijn voldaan aan de vereisten opgenomen in art. 3:305a lid 2 sub a t/m e en lid 5 BW over de governance, financiering, transparantie, deskundigheid en (financiële) verslaggeving van de belangenorganisatie. Dit wordt ook wel aangeduid als het verlicht ontvankelijkheidsregime. Dit regime kan worden toegepast (i) als de collectieve vordering is ingesteld met een ideëel doel en een zeer beperkt financieel belang heeft; of (ii) als de aard van de ingestelde vordering of van de personen tot bescherming van wier belangen de vordering strekt, daartoe aanleiding geeft. In beide gevallen is een voorwaarde dat de collectieve vordering niet strekt tot schadevergoeding in geld. De rechter dient ambtshalve te toetsen of toepassing van het verlicht ontvankelijkheidsregime aangewezen is.^[1]

Volgens de wetgever bestaat er geen reden voor toepassing van het lichte regime in het geval waarin “uitsluitend een verklaring voor recht door een belangenorganisatie wordt gevraagd, als opmaat naar een collectieve schadevergoedingsactie”.^[2] Interessant is de vraag wanneer hiervan sprake is. Vorig jaar heeft de Rechtbank Den Haag zich hierover uitgelaten in een collectieve actie over het ‘uitsterfbeleid’ van de gemeente Den Haag ten aanzien van woonwagendstandplaatsen (de *Woonwagendbewoners*-zaak). De gevorderde verklaring voor recht dat de gemeente onrechtmatig handelde jegens de woonwagendbewoners vormde naar het oordeel van de rechtbank “een eerste en essentiële stap (een opmaat) voor een vordering tot schadevergoeding”, en zij achtte het verlichte regime daarom niet van toepassing op deze vordering.^[3]

In dit kroniekjaar lijken de Rechtbank Midden-Nederland en de Rechtbank Amsterdam zich in respectievelijk de *NZa*-zaak en de *Humira*-zaak minder streng op te stellen. In beide zaken werd een soortgelijke verklaring voor recht gevorderd als in de hiervoor genoemde *Woonwagengewoners*-zaak, namelijk dat door gedaagde(n) onrechtmatig is gehandeld jegens de groep waarvoor werd opgekomen. En in beide zaken werd vervolgens door gedaagde(n) aangevoerd dat deze vordering een opmaat vormt voor het vorderen van schadevergoeding. De Rechtbank Midden-Nederland ging hier in de *NZa*-zaak niet in mee. De rechtbank oordeelde dat de NZa onvoldoende concrete aanknopingspunten had aangedragen waaruit zou kunnen worden afgeleid dat de stichtingen de procedure “hoofdzakelijk gebruiken om een financieel belang te verzilveren”. Bij haar oordeel betrok de rechtbank ook dat de enkele kwalificatie van onrechtmatig handelen nog niet betekent dat hiermee aansprakelijkheid bestaat van de NZa voor eventueel geleden schade. De rechtbank volgde de stichtingen in hun toelichting dat het hen te doen is om een kwalificatie van de gegevensverzameling- en verwerking door de NZa en dat zij niet “als (hoofd)doel” hebben om een schadevergoeding te krijgen.^[4] Ook de Rechtbank Amsterdam paste in de *Humira*-zaak het lichte regime toe. De rechtbank overwoog dat de vorderingen strekken tot een beslissing over de toelaatbaarheid van de prijsstelling van het medicijn Humira en (daarmee) niet tot een schadevergoeding in geld.^[5] De rechtbank zag in de gevorderde verklaring voor recht dus kennelijk evenmin een opmaat voor schadevergoeding.

Tot een soortgelijk oordeel kwam het Hof Den Haag in een collectieve actie van Stichting Defence For Children International Nederland (Defence For Children) en het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) tegen de Staat en twee drinkwaterbedrijven over afsluiting van het drinkwater bij gezinnen met minderjarige kinderen in geval van wanbetaling. Defence for Children en NJCM vorderden een verklaring voor recht dat de Staat en de drinkwaterbedrijven onrechtmatig handelden jegens minderjarige kinderen in Nederland, naast gebods- en verbodsacties. Het Hof Den Haag zag hierin geen belemmering voor toepassing van het verlichte regime op (ook) de gevorderde verklaringen voor recht. Het hof oordeelde dat het doel van de vorderingen ideëel van aard is, namelijk om ervoor te zorgen dat kinderen niet meer worden afgesloten van drinkwater, en dat de kinderen “geen (rechtstreeks) financieel belang” hebben bij de vorderingen.^[6] Een andere vraag die aan bod kwam in deze procedure is of bij toepassing van het verlichte regime dient te worden meegewogen wat de financiële gevolgen zijn voor de aangesproken partij bij toewijzing van de vordering. Een van de drinkwaterbedrijven had betoogd van wel en had aangevoerd dat de jegens haar ingestelde vorderingen ingrijpende financiële gevolgen zouden hebben. In eerste aanleg had de rechtbank al onder ogen gezien dat ideële acties grote financiële gevolgen kunnen hebben voor de aangesproken partijen, maar geoordeeld dat dit niet in de weg staat aan toepassing van het lichte regime.^[7] Het hof heeft in zijn uitspraak de hietegen gerichte grief van het drinkwaterbedrijf afgewezen.^[8]

Ten slotte heeft de Rechtbank Oost-Brabant het verlichte regime ook toegepast op de vorderingen van FNV in de collectieve actie over een spaarurenregeling in de bedrijfs-cao van een betonmortelproducent. De rechtbank onderkende dat deze vorderingen “eerst en vooral” tot bescherming strekken van de werknemers van de betonmortelproducent, maar overwoog dat de gevorderde verklaringen voor recht ook van belang kunnen zijn voor andere werknemers voor zover zij werken met een vergelijkbare spaarurenregeling. De rechtbank zag hierin aanleiding om aan te nemen dat met de vorderingen van FNV een maatschappelijk belang is gemoeid.^[9] De rechtbank besteedde verder geen aandacht aan de omstandigheid dat FNV ook een schadevergoeding vorderde, te betalen aan FNV zelf. De Rechtbank Amsterdam heeft in een eerdere collectieve actie gestart door FNV geoordeeld dat dit niet in de weg staat aan toepassing van het lichte regime, aangezien de schadevergoeding is bedoeld voor FNV zelf en niet voor de groep waarvoor zij opkomt.^[10]

Voetnoten

[1] [Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3](#), p. 29 (MvT).

[2] [Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3](#), p. 29 (MvT).

[3] Rb. Den Haag 6 september 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:14320, r.o. 4.25 (*Sinti, Roma en Reizigers/Gemeente Den Haag*).

[4] Rb. Midden-Nederland 17 juli 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:4106, r.o. 4.26 (*DBC c.s./NZa*).

- [5] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 5.4. (*FTV/AbbVie c.s.*).
- [6] Hof Den Haag 19 maart 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:363, r.o. 6.4 (*NJCM c.s./de Staat c.s.*).
- [7] Rb. Den Haag 26 januari 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:535, r.o. 4.8 (*NJCM c.s./de Staat c.s.*).
- [8] Hof Den Haag 19 maart 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:363, r.o. 6.4 (*NJCM c.s./de Staat c.s.*).
- [9] Rb. Oost-Brabant 3 januari 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:5, r.o. 6.6 (*FNV/Gedaagde B.V.*).
- [10] Rb. Amsterdam 13 juli 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:4035, r.o. 4.17 (*FNV c.s./Temper*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.9

6.2.9 Meerwaardevereiste: efficiëntie en effectiviteit

Mr. G. Creighton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creighton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18299:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Art. 1018c lid 5 (b) Rv bepaalt dat inhoudelijke behandeling van de collectieve vordering slechts plaatsvindt indien en nadat de rechter heeft beslist dat de eiser voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat het voeren van de collectieve vordering efficiënter en effectiever is dan het instellen van een individuele vordering. Dat is blijkens de wettekst het geval indien de te beantwoorden feitelijke en rechtsvragen in voldoende mate gemeenschappelijk zijn, het aantal personen tot bescherming van wier belangen de vordering strekt, voldoende is, en, indien de vordering strekt tot schadevergoeding, dat sprake is van een voldoende groot financieel belang. In de praktijk wordt het vereiste vaak (gedeeltelijk) gelijkgeschakeld met het gelijksoortigheidsvereiste dat volgt uit art. 3:305a lid 1 BW^[1] en blijkt dit vereiste zelden een struikelblok.^[2]

Een uitzondering daarop vormde tot voor kort de *Elco*-zaak. In eerste aanleg werden alle vorderingen van belangenorganisatie Elco afgewezen, omdat de rechtbank oordeelde dat niet was voldaan aan het meerwaardevereiste. In hoger beroep werd dit struikelblok weggenomen en oordeelde het hof (gedeeltelijk) anders. Het hof overwoog dat een deel van de gevorderde verklaringen voor recht niet zo algemeen geformuleerd is dat deze collectieve actie geen enkel voordeel biedt boven individuele vorderingen. Het hof overwoog in dit verband dat indien en voor zover deze vorderingen worden toegewezen, individuele belanghebbenden schadevorderingen kunnen instellen of kunnen trachten een minnelijke regeling te treffen. Hoewel de schadebegroting per belanghebbende een nadere feitenvaststelling zal vergen, neemt dat volgens het hof niet weg dat de beoordeling van de vorderingen in deze collectieve actie kan bijdragen aan een efficiënte en effectieve rechtsbescherming. Daarbij is van belang, zo oordeelde het hof, dat er geen aanknopingspunten zijn om aan te nemen dat de groep daadwerkelijk benadeelde belanghebbenden zo klein is dat de collectieve actie geen enkel voordeel biedt boven door hen individueel in te stellen vorderingen.^[3]

In het afgelopen kroniekjaar oordeelde de Rechtbank Oost-Brabant in de *FNV*-zaak^[4] dat het voeren van individuele procedures door belanghebbenden, juist in het geval van beperkte claims (zoals in die zaak aan de orde), een stuk minder efficiënt en effectief zou zijn. Daarbij overwoog de rechtbank dat de collectieve actie nu juist is bedoeld om collectieve vorderingen, juist ook in het geval dat de schade per individu gering is, mogelijk

te maken.^[5] Het Hof Amsterdam oordeelde in de *Oracle/Salesforce*-zaak^[6] op vergelijkbare wijze dat, (juist) in een kwestie waar het gaat om grote techbedrijven en het aan de orde gestelde gedrag betrekkelijk alledaags is, te verwachten valt dat er een aanzienlijke drempel voor individuele procedures bestaat. Een collectieve actie voorziet dan in een effectieve en efficiënte rechtsbescherming die anders zou ontbreken.^[7]

Voetnoten

- [1] Zie het afgelopen jaar Rb. Oost-Brabant 3 januari 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:5, r.o. 6.37 (*FNV/Gedaagde B.V.*) en Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, r.o. 5.93, *JOR* 2024/153, m.nt. B.T. Klinger (*Allergan*).
- [2] Zie het afgelopen jaar onder meer Rb. Den Haag 17 januari 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:355, r.o. 5.18 (*Privacy First/de Staat*); Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, r.o. 5.92-5.93, *JOR* 2024/153, m.nt. B.T. Klinger (*Allergan*); Rb. Den Haag 6 maart 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:3007, r.o. 5.21 (*Greenpeace/de Staat c.s.*); Rb. Amsterdam 26 april 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:2019, r.o. 8.17 t/m 8.24 (*SEC c.s./Renault c.s.*); Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, r.o. 5.10-5.11 (*FTV/AbbVie c.s.*) en Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.85 (*Essure*).
- [3] Hof Amsterdam 5 maart 2024 ECLI:NL:GHAMS:2024:451, r.o. 4.20 (*Elco/Rabobank c.s.*).
- [4] Rb. Oost-Brabant 3 januari 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:5 (*FNV/Gedaagde B.V.*).
- [5] Rb. Oost-Brabant 3 januari 2024, ECLI:NL:RBOBR:2024:5, r.o. 6.3.7 (*FNV/Gedaagde B.V.*).
- [6] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij (*TPC/Oracle c.s.*).
- [7] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, r.o. 4.26, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij (*TPC/Oracle c.s.*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.10

6.2.10 Summierlijke ondeugdelijkheid en voldoende belang

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18214:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

In art. 1018c lid 5 sub c Rv is als laatste materiële ontvankelijkheidseis opgenomen dat niet summierlijk blijkt van de ondeugdelijkheid van de collectieve vordering op het moment waarop het geding aanhangig wordt. Het doel van deze toets is om in “uitzonderlijke gevallen” een collectieve vordering al voor de inhoudelijke behandeling ervan van tafel te krijgen omdat deze niet deugt, aldus de wetgever.^[1] Deze overweging van de wetgever noopt tot terughoudendheid. Dat is ook terug te zien in de jurisprudentie die dit kroniekjaar is verschenen.

Zo overwoog de Rechtbank Amsterdam in de *Allergan*-zaak dat sprake moet zijn van een “uitzonderingssituatie” waarin de vordering “overduidelijk ongegrond” is.^[2] Die situatie deed zich niet voor ten

aanzien van het verweer van gedaagden dat een aantal van hen niet kan worden aangemerkt als producent van de borstimplantaten, nu hier feitelijke stellingen van belangenorganisatie BCW tegenover stonden. Onder verwijzing naar die stellingen, oordeelde de rechtbank dat dit verweer in de inhoudelijke fase nader moet worden onderzocht. Tot eenzelfde oordeel kwam de Rechtbank Midden-Nederland in de *Essure*-zaak, waar een soortgelijk verweer werd gevoerd.^[3]

In de *Oracle/Salesforce*-zaak oordeelde het Hof Amsterdam zelfs dat sprake moet zijn van “zeer uitzonderlijke gevallen”. Die situatie deed zich naar het oordeel van het hof niet voor, nu nader debat nodig was om tot vaststelling van de feiten te komen, de ingeroepen rechtsregels niet “op het eerste gezicht irrelevant” waren, en het “niet nu reeds duidelijk” was dat de mogelijkheid van immateriële schade niet aannemelijk was.^[4]

In de *Humira*-zaak stelde de Rechtbank Amsterdam in algemene zin voorop dat het bij de toepassing van de summierlijke ondeugdelijkheidstoets aankomt op een “oordeel op het eerste gezicht (een prima-facie-oordeel)” op basis van de vorderingen van de eisende partij en de stellingen van partijen over en weer, zonder over te gaan tot nader inhoudelijk onderzoek.^[5] Vervolgens overwoog de rechtbank dat op grond van een prima-facie-oordeel geen sprake was van summierlijke ondeugdelijkheid. Dat gold ook voor de standpunten die FTV had ingenomen over schending van het mededingingsrecht (misbruik economische machtspositie), ondanks dat de rechtbank het met gedaagden eens was dat FTV hierover nog niet genoeg had aangevoerd.^[6] FTV werd door de rechtbank in de gelegenheid gesteld om dat in de inhoudelijke fase alsnog te doen.

Ondanks deze terughoudende benadering, zijn in het afgelopen kroniekjaar ook voorbeelden te vinden waarin een collectieve vordering (deels) wel summierlijk ondeugdelijk werd bevonden. In de eerste plaats kwam de Rechtbank Amsterdam in de *Allergan*-zaak tot de conclusie dat de vorderingen wél summierlijk ondeugdelijk zijn, voor zover die zien op vrouwen die hun implantatie hebben gehad buiten Nederland. De rechtbank oordeelde dat “ieder aanknopingspunt” ontbreekt voor de stelling dat het implantaat van deze vrouwen is gedistribueerd door de Nederlandse entiteiten, en de vorderingen in zoverre een feitelijke grondslag ontberen.^[7]

In de tweede plaats is er de *GGD datalek*-zaak, waar de Rechtbank Amsterdam een indringender toets lijkt aan te leggen in het kader van de summierlijke ondeugdelijkheid. De rechtbank oordeelde dat de vorderingen van ICAM deels summierlijk ondeugdelijk zijn. Dit oordeel zag in de eerste plaats op de kwalificatie van gedaagden als “verwerkingsverantwoordelijke” in de zin van art. 4 onder 7 van de AVG. De rechtbank kwam tot de slotsom dat een aantal gedaagden niet als zodanig zijn aan te merken, omdat ICAM hierover te weinig had gesteld.^[8] Ten aanzien van een andere gedaagde, de Nederlandse Staat, was wel gemotiveerd gesteld dat die als verwerkingsverantwoordelijke kan worden aangemerkt. De Staat had dit vervolgens betwist. De rechtbank overwoog dat, indien blijkt dat de Staat geen verwerkingsverantwoordelijke is, dit betekent dat de vordering van ICAM tegen de Staat summierlijk ondeugdelijk is. Opvallend is dat de rechtbank vervolgens (o.a.) de Staat op de voet van art. 22 Rv heeft opgedragen om zich hierover bij akte nader uit te laten, waarna ICAM mag reageren.^[9] Kennelijk wordt het debat over de summierlijke ondeugdelijkheid hier dus nog voortgezet. De vraag is hoe dat valt te rijmen met voornoemde jurisprudentie waarin steeds het uitgangspunt is dat nader inhoudelijk onderzoek niet aan de orde is bij de summierlijke ondeugdelijkheidstoets. Het summierlijke ondeugdelijkheidsoordeel zag in de tweede plaats op de juridische grondslag van de vorderingen tot immateriële schadevergoeding. Na een behandeling van de jurisprudentie van het HvJ EU over die grondslag, art. 82 AVG, concludeerde de rechtbank dat alleen aanspraak bestaat op immateriële schade indien een inbreuk op de AVG vaststaat. De vrees voor een inbreuk volstaat niet. Nu ICAM haar vordering wat betreft groep A op die vrees voor een inbreuk had gebaseerd, is uitgesloten dat aan groep A immateriële schadevergoeding kan worden toegekend en is de vordering op dit onderdeel dus summierlijk ondeugdelijk, aldus de rechtbank.^[10]

Tot slot staan wij hier ook nog kort stil bij het vereiste van voldoende belang als bedoeld in art. 3:303 BW. Dat doen wij op deze plaats omdat in het kader van de summierlijke ondeugdelijkheid ook wordt gekeken naar voldoende belang en er een zekere samenhang bestaat tussen deze twee onderwerpen. Zo overwoog de Rechtbank Amsterdam in de *Allergan*-zaak dat de vorderingen die onder de WAMCA summierlijk ondeugdelijk waren (zie hiervoor), om dezelfde reden als onder het regime van art. 3:305a BW-oud^[11] de toets aan art. 3:303 BW niet doorstonden.^[12] En in de *Humira*-zaak oordeelde de rechtbank dat een “evident gebrek aan belang” kan leiden tot de beslissing dat de vorderingen summierlijk ondeugdelijk zijn.^[13] AbbVie c.s. had

aangevoerd dat dit het geval was, omdat stichting FTV enkel een verklaring voor recht vordert dat AbbVie onrechtmatig heeft gehandeld (en dus niet ook schadevergoeding of een bevel/gebod). De rechtbank vond dat dit onvoldoende was om een “evident gebrek aan belang” aan te nemen en wees daarbij op jurisprudentie waaruit volgt dat ook bij een enkele verklaring voor recht voldoende belang kan bestaan als bedoeld in art. 3:303 BW.^[14] De rechtbank overwoog wel dat hierover nog nader debat “kan en moet” plaatsvinden in de inhoudelijke fase. Het is daarmee niet uitgesloten dat de vorderingen van FTV later dus alsnog sneuvelen wegens een gebrek aan belang.

Dat gebeurde niet in de collectieve actie die Fossielvrij had aangespannen tegen KLM over *greenwashing*. Fossielvrij vorderde onder meer een verklaring voor recht dat bepaalde reclame-uitingen van KLM misleidend en (daarmee) onrechtmatig zijn. KLM betoogde dat Fossielvrij geen belang had bij haar vorderingen, aangezien de reclame-uitingen inmiddels niet meer werden gevoerd en de vorderingen niet kunnen bijdragen aan het uiteindelijke doel van Fossielvrij om klimaatverandering te voorkomen of te beperken. De rechtbank ging hier in haar eindvonnis niet in mee. Fossielvrij had aangevoerd dat zij duidelijkheid wenste over wanneer een uiting misleidend is en dat een rechterlijk oordeel over de gedane uitingen hiervoor essentieel is. De rechtbank zag hierin een voldoende belang.^[15] De gevorderde verklaring voor recht werd vervolgens op materiële gronden grotendeels toegewezen.

Voetnoten

[1] [Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3](#), p. 39 (MvT).

[2] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, *JOR* 2024/153, m.nt. van B.T. Klinger, r.o. 5.98 (*Allergan*).

[3] Rb. Midden-Nederland 17 juli 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:4106, r.o. 3.87 (*DBC c.s./NZa*).

[4] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij, r.o. 4.27 (*TPC/Oracle c.s.*).

[5] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 5.13 (*FTV/AbbVie c.s.*).

[6] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 5.21 (*FTV/AbbVie c.s.*).

[7] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, *JOR* 2024/153, m.nt. van B.T. Klinger, r.o. 5.102 (*Allergan*).

[8] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4264, *JOR* 2024/247, m.nt. M.J. Bosselaar, r.o. 5.19.3 (*ICAM/GGD c.s.*).

[9] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4264, *JOR* 2024/247, m.nt. M.J. Bosselaar, r.o. 5.19.2 (*ICAM/GGD c.s.*).

[10] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4264, *JOR* 2024/247, m.nt. M.J. Bosselaar, r.o. 5.20.16 (*ICAM/GGD c.s.*).

[11] De summierlijke ondeugdelijkheidstoets is onderdeel van de WAMCA-regelgeving en bestond dus niet onder het regime van art. 3:305a BW-oud.

[12] Rb. Amsterdam 14 februari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:745, *JOR* 2024/153, m.nt. van B.T. Klinger, r.o. 5.104 (*Allergan*).

[13] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 5.23 (*FTV/AbbVie c.s.*).

[14] Rb. Amsterdam 17 juli 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:4255, *JOR* 2024/248, m.nt. S.T. Pennink, r.o. 6.3 (*FTV/AbbVie*c.s.).

[15] Rb. Amsterdam 20 maart 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:1512, r.o. 4.5, *JOR* 2024/156, m.nt. M.J. Bosselaar (*Fossielvrij/KLM*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.11

6.2.11 Exclusieve belangenbehartiger en opt-outperikelen

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18446:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Het uitgangspunt is dat wanneer meerdere belangenorganisaties ontvankelijk zijn, de rechter de meest geschikte eiser als exclusieve belangenbehartiger aanwijst (art. 1018e Rv).

In de *TikTok*-zaak bepaalde de Rechtbank Amsterdam dat de vier in art. 1018e lid 1 onder a t/m d Rv genoemde omstandigheden om te bepalen wie het meest geschikt is, niet limitatief zijn.^[1] Omdat in de *TikTok*-zaak slechts een van de drie belangenorganisaties, naast minderjarige TikTok-gebruikers, opkwam voor meerderjarige TikTok-gebruikers, wees de Rechtbank Amsterdam met gebruikmaking van art. 1018e lid 4 Rv een tweede exclusieve belangenbehartiger aan voor de meerderjarige TikTok-gebruikers.

De Rechtbank Midden-Nederland heeft in de *NZa*-zaak met gebruikmaking van art. 1018e lid 4 Rv alle drie de stichtingen als exclusieve belangenbehartiger aangewezen nu zij in de aanloop naar de collectieve actie gezamenlijk waren opgetrokken en naar buiten waren getreden, samen één dagvaarding hadden uitgebracht, deels voor verschillende achterbannen opkomen en ook een onderlinge taakverdeling hebben gemaakt. Onder die omstandigheden meende de rechtbank dat de ene belangenorganisatie niet meer geschikt is om als exclusieve belangenbehartiger op te treden dan de andere.^[2]

Art. 1018f Rv bepaalt dat en hoe de personen die tot de nauw omschreven groep behoren voor wie de exclusieve belangenbehartiger is aangewezen, hierover door de exclusieve belangenbehartiger geïnformeerd moeten worden om hen in staat te stellen om te kiezen voor een opt-out. De Rechtbank Amsterdam overwoog in de *Vattenfall*-zaak dat het Vattenfall niet is toegestaan om tijdens de opt-outperiode over (het onderwerp van) deze procedure contact te hebben met personen die tot de nauw omschreven groep behoren.^[3] In de *Spaarurenregeling*-zaak oordeelde de Rechtbank Oost-Brabant dat het partijen wel vrijstaat om aanvullend nader met deze personen te communiceren en wees de rechtbank een verzoek van FNV af om gedaagde een verbod op te leggen om zelf met haar (ex-)werknemers over de collectieve actie te communiceren. FNV had niet gesteld of onderbouwd dat er reden was om aan te nemen dat gedaagde op onoorbare wijze zou trachten druk uit te oefenen op haar (ex-)werknemers om te kiezen voor een opt-out, en de rechtbank zag ook geen aanleiding om dat te veronderstellen.^[4]

Art. 1018f lid 5 Rv bepaalt dat personen uit de nauw omschreven groep die in het buitenland wonen, kunnen kiezen voor een opt-in. De rechter kan echter in afwijking hiervan de opt-outregeling toepassen op de in het buitenland wonende achterban. In de *Allergan*-zaak heeft BCW verzocht deze uitzonderingsmogelijkheid te gebruiken voor vrouwen die in het buitenland wonen maar bij een Nederlandse kliniek hun borstimplantaten hebben verkregen. De Rechtbank Amsterdam heeft dit verzoek afgewezen. De wetgever heeft slechts één

uitzondering willen maken op de opt-inregeling, namelijk in het geval dat voldoende duidelijk is om welke groep buitenlandse gedupeerden het bij benadering gaat, aldus de rechtbank. Volgens de rechtbank kon in dit geval niet afdoende worden vastgesteld dat alle in het buitenland wonende vrouwen op de hoogte kunnen zijn van de onderhavige procedure en een naderende opt-outfase.^[5] In het vorige kroniekjaar werden verzoeken tot het toepassen van de opt-outregeling voor buitenlandse belanghebbenden overigens wel toegewezen.^[6]

Voetnoten

[1] Rb. Amsterdam 10 januari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:83, r.o. 2.13 (*TPC c.s./TikTok c.s.*).

[2] Rb. Midden-Nederland 17 juli 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:4106, r.o. 4.38 (*ICAM/GGD c.s.*).

[3] Rb. Amsterdam 29 januari 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:412, r.o. 2.6 (*Nuon-Claim/Vattenfall*).

[4] Rb. Oost-Brabant 24 april 2024, ECLI:NL:ROBR:2024:1696, r.o. 3.14-3.16 (*FNV/Gedaagde B.V.*).

[5] Rb. Amsterdam 1 mei 2024, ECLI:NL:RBAMS:2024:2479, r.o. 3.9, *JBPr* 2024/51, m.nt. M.J. Bosselaar (*Allergan*).

[6] Rb. Den Haag 3 mei 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:6324, r.o. 2.3-2.4 (*BREIN/Gedaagde*); Rb. Den Haag 30 augustus 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:12742, r.o. 2.4-2.5 (*React/SHLC c.s.*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.12

6.2.12 Betrokkenheid andere procespartijen: latere belangenorganisaties, voeging en subjectieve cumulatie

Mr. G. Creighton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creighton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18447:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Een terugkerend thema in de WAMCA-jurisprudentie van de afgelopen jaren is in hoeverre binnen het kader van een collectieve actie ruimte bestaat voor participatie door andere procespartijen dan de eisende belangenorganisatie en de gedaagde(n). Voor andere belangenorganisaties geldt in ieder geval dat zij binnen een termijn van drie maanden een eigen dagvaarding kunnen uitbrengen over dezelfde gebeurtenis(sen), waarna de collectieve vorderingen als één zaak worden behandeld.^[1] Op verzoek kan de rechter die termijn met maximaal drie maanden verlengen.^[2] In het vorige kroniekjaar oordeelde de Rechtbank Amsterdam in de *Apple App Store*-zaak dat een aldus verlengde termijn geen algemene werking heeft.^[3] Dat wil zeggen dat de verlengde termijn alleen geldt voor de belangenorganisatie die hierom heeft verzocht en niet ook voor andere belangenorganisaties die zich tijdens de verlengde termijn nog melden. Tegen dit oordeel is sprongcassatie ingesteld. Hangende de cassatie heeft het Hof Amsterdam in dit kroniekjaar in de *Mercedes*-zaak geoordeeld dat de verlengde termijn wél algemene werking heeft.^[4] Ondanks dat dit het kroniekjaar te buiten gaat, vermelden wij hier dat de Hoge Raad de knoop inmiddels heeft doorgehakt. In navolging van de uitvoerige conclusie van A-G Wissink^[5] heeft de Hoge Raad geoordeeld dat een verlengde termijn alleen geldt voor de belangenorganisatie die hierom heeft verzocht.^[6]

Verder is het mogelijk dat een derde partij zich voegt aan de zijde van gedaagde, mits die partij voldoet aan de

eisen van art. 217 Rv. Ook een belangenorganisatie kan zich op die manier voegen, zij het dat die belangenorganisatie dan wel ook moet voldoen aan de ontvankelijkheidseisen van art. 3:305a BW. Dit is nog eens bevestigd door de Rechtbank Den Haag in de *Fair Huur*-zaak, waarbij vereniging de Nederlandse Woonbond zich wilde voegen aan de zijde van de Nederlandse Staat.^[7] Partijvoeging aan de zijde van de belangenorganisatie wordt niet mogelijk geacht, zo blijkt ook weer uit jurisprudentie van dit kroniekjaar.^[8]

Daarnaast kwam afgelopen kroniekjaar herhaaldelijk de vraag op of individuele eisers naast de belangenorganisatie in een en dezelfde dagvaarding ook vorderingen kunnen instellen tegen de gedaagde(n). Daarover wordt in de lagere jurisprudentie vooralsnog verschillend gedacht. De Rechtbank Midden-Nederland beantwoordde deze vraag het afgelopen kroniekjaar tot twee keer toe bevestigend. In de *NZa*-zaak hadden negen GGZ-cliënten en behandelaren eigen vorderingen ingesteld die gelijkloidend waren aan die van de drie stichtingen. De NZa voerde als verweer dat dit niet mogelijk is in een collectieve actie. De rechtbank wees dit verweer van de hand. Zij overwoog dat de wetgever mogelijk acht dat individuele procedures over dezelfde feiten en rechtsvragen worden gevoerd.^[9] Uit de wetgeschiedenis volgt niet dat de wetgever daarbij subjectieve cumulatie van individuele eisers heeft willen uitsluiten, aldus de rechtbank.^[10] De individuele eisers hadden naar het oordeel van de rechtbank ook voldoende belang bij hun eigen vorderingen, aangezien zij daardoor zelf invloed kunnen uitoefenen op de procesvoering en niet afhankelijk zijn van de belangenorganisaties.^[11] Eerder was het Hof Den Haag al tot eenzelfde beslissing gekomen in een zaak waarin individuele eisers eveneens gelijklopende vorderingen hadden ingesteld.^[12] In de *Essure*-zaak herhaalde de Rechtbank Midden-Nederland haar oordeel in de *NZa*-zaak dat subjectieve cumulatie van individuele eisers is toegestaan.^[13] In die zaak hebben diverse zorgverzekeraars eigen vorderingen ingesteld naast de stichting, strekkende tot vergoeding van medische kosten die de zorgverzekeraars hebben vergoed aan de vrouwen waarvoor de stichting opkomt.

De Rechtbank Den Haag volgt daarentegen een strengere lijn, zo blijkt ook dit kroniekjaar weer.^[14] In een collectieve actie, gestart door Greenpeace en acht individuele eisers, tegen de Nederlandse Staat over (de gevolgen van) klimaatverandering op Bonaire, achtte de rechtbank de acht individuele eisers - met vorderingen gelijkloidend aan die van Greenpeace - niet-ontvankelijk. Zij overwoog dat de beoordeling van gelijklopende vorderingen van personen van wie de belangen door de belangenorganisatie worden behartigd, zoals in dit geval aan de orde was, niet past in de WAMCA-procedure.^[15] De individuele eisers hadden, gelet hierop, ook onvoldoende belang bij hun vorderingen.^[16] In de *Fair Huur*-zaak heeft de Rechtbank Den Haag dit oordeel vervolgens nog eens herhaald. Naast Stichting Fair Huur hadden vier individuele eisers gelijklopende vorderingen voor zichzelf ingesteld, waaronder een verklaring voor recht dat de Staat (specifiek) jegens hen onrechtmatig had gehandeld. De rechtbank oordeelde dat subjectieve cumulatie van individuele eisers en de WAMCA-procedure niet samengaan.^[17] De rechtbank voegde hieraan toe dat het individuele eisers wel vrijstaat om op dezelfde juridische grondslag een eigen vordering in te stellen in een afzonderlijke procedure, alleen niet tegelijkertijd met een belangenorganisatie in een WAMCA-procedure.^[18] Overigens zag de rechtbank in deze zaak reden om eenmalig een 'uitzondering' te maken, omdat de dagvaarding was uitgebracht vóór de hiervoor behandelde uitspraak in de *Greenpeace Bonaire*-zaak en in de conclusie van antwoord inhoudelijk op de vorderingen van individuele eisers was ingegaan.^[19] De toekomst zal moeten leren welke jurisprudentiële lijn de juiste is.

Voetnoten

[1] Zie art. 1018d lid 1 jo lid 3 Rv.

[2] Zie art. 1018 lid 2 Rv.

[3] Rb. Amsterdam 16 augustus 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:5310, r.o. 5.21-5.22 (*RCJ/Apple c.s.*).

[4] Hof Amsterdam 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2245, r.o. 4.23-4.24, *JBPr* 2024/67, m.nt. R.J.F. Roos (*SEC/Mercedes c.s.*).

[5] Concl. A-G. M.H. Wissink 8 november 2024, ECLI:NL:PHR:2024:1190, par. 9.6.

[6] HR 14 maart 2025, ECLI:NL:HR:2025:388, r.o. 4.2.3 (*CCC c.s./Apple c.s.*).

[7] Rb. Den Haag 27 maart 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:4091, r.o. 5.1-5.7 (*Fair Huur c.s./de Staat c.s.*).

[8] Rb. Midden-Nederland 17 juli 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:4106, r.o. 4.42 (*DBC c.s./NZa*) en Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.92 (*Essure*). In de literatuur zijn hier vraagtekens bij gezet en is gewezen op de disbalans in de informatievoorziening die hiervan het gevolg kan zijn. Zie E.R. de Jong, ‘Derden in algemeenbelangacties: vloek of zegen?’, *NTBR* 2024/9.

[9] Rb. Midden-Nederland 17 juli 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:4106, r.o. 4.42 (*DBC c.s./NZa*).

[10] Rb. Midden-Nederland 17 juli 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:4106, r.o. 4.43 (*DBC c.s./NZa*).

[11] Rb. Midden-Nederland 17 juli 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:4106, r.o. 4.44 (*DBC c.s./NZa*).

[12] Hof Den Haag 5 april 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:1316, r.o. 3.4.3 (*Amnesty international c.s./de Staat*).

[13] Rb. Midden-Nederland 8 januari 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:10, r.o. 3.91-3.96 (*Essure*).

[14] Zie eerder o.a. Rb. Den Haag 2 juni 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:16864, r.o. 4.13-4.14 (*BCW c.s./de Staat*), Rb. Den Haag 13 oktober 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:15385, r.o. 4.6 (*Vrienden van XR c.s./de Staat c.s.*).

[15] Rb. Den Haag 25 september 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:14834, *JOR* 2024/303, m.nt. M.J. Bosselaar, r.o. 3.18 (*Greenpeace c.s./de Staat*).

[16] Rb. Den Haag 25 september 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:14834, *JOR* 2024/303, m.nt. M.J. Bosselaar, r.o. 3.19 (*Greenpeace c.s./de Staat*).

[17] Rb. Den Haag 19 februari 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:2062, r.o. 5.27 (*Fair Huur/de Staat c.s.*).

[18] Rb. Den Haag 19 februari 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:2062, r.o. 5.28 (*Fair huur/de Staat c.s.*).

[19] Rb. Den Haag 19 februari 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:2062, r.o. 5.29 (*Fair Huur/de Staat c.s.*).

6.2.13 Collectieve belangenbehartiging bij schending van de AVG

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18401:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Een (groot) aantal van de momenteel lopende WAMCA-zaken betreft gepretendeerde AVG-schendingen door techbedrijven: Oracle en Salesforce,^[1] TikTok,^[2] Google,^[3] Amazon,^[4] X (voorheen Twitter),^[5] Meta,^[6] Adobe,^[7] Avast,^[8] en Tinder.^[9] Interessant en relevant is daarom hoe de AVG zich verhoudt tot het nationale WAMCA-recht. Een eerste bijzonderheid is dat de AVG een eigen (ruime) bevoegdheidsregeling kent die het mogelijk maakt voor betrokkenen op te komen tegen AVG-schendingen bij de rechter van de lidstaat waar de

betrokkene gewoonlijk verblijft (art. 79 lid 2 AVG). Ook belangenorganisaties in een collectieve actie kunnen hierop een beroep doen, zo oordeelde de Nederlandse rechter het afgelopen kroniekjaar tot twee keer toe.^[10]

Een tweede bijzonderheid is dat art. 80 lid 1 AVG een eigen regeling bevat op grond waarvan betrokkenen een aantal van hun rechten uit hoofde van de AVG kunnen laten uitoefenen door een belangenorganisatie, waaronder het recht op schadevergoeding opgenomen in art. 82 AVG.^[11] Art. 80 lid 1 AVG stelt daarbij een viertal ontvankelijkheidsvoorwaarden waaraan de belangenorganisatie moet voldoen.^[12] Die voorwaarden zijn beperkter dan de ontvankelijkheidseisen op grond van de WAMCA, zo ontbreekt bijvoorbeeld het representativiteitsvereiste. Een derde bijzonderheid is dat art. 80 lid 1 AVG verder bepaalt dat een betrokkene 'opdracht' kan geven aan een belangenorganisatie om de hiervoor genoemde rechten uit te oefenen. Art. 80 lid 2 AVG bepaalt in aanvulling hierop dat de lidstaten kunnen bepalen dat de belangenorganisatie ook zonder opdracht van de betrokkenen een aantal van de rechten genoemd in art. 80 lid 1 AVG kan uitoefenen. Het in art. 82 AVG bedoelde recht op schadevergoeding wordt hier niet genoemd. In eerdere kroniekjaren is al aan de orde gesteld of een collectieve belangenbehartiger ook zonder (expliciete) opdracht van een betrokkene, dus (enkel) op basis van het opt-outregime van de WAMCA, schadevergoeding kan vorderen in een collectieve actie waarin AVG-schendingen centraal staan.^[13] De Rechtbank Amsterdam oordeelde in de *TikTok*-zaak dat art. 80 lid 2 AVG hier niet aan in de weg staat.^[14] In de literatuur wordt hier wisselend over gedacht.^[15]

In dit kroniekjaar heeft de Rechtbank Rotterdam in de *Amazon*-zaak het voornemen uitgesproken prejudiciële vragen te stellen aan het HvJ EU over zowel de tweede als derde hiervoor genoemde bijzonderheid.^[16] De (voorgenomen) prejudiciële vragen betreffen de vraag of de nationale rechter - in aanvulling op de ontvankelijkheidseisen van art. 80 lid 1 AVG - nadere ontvankelijkheidseisen kan stellen aan belangenorganisaties en of de nadere ontvankelijkheidseisen in de WAMCA in dit verband geoorloofd zijn. Daarnaast wil de rechtbank met de prejudiciële vragen antwoord op de vraag of het opdrachtbegrip in art. 80 lid 1 AVG en/of het bepaalde in art. 80 lid 2 AVG in de weg staan aan een nationale regeling op grond waarvan een belangenorganisatie een collectieve schadevergoedingsvordering kan instellen, terwijl die belangenorganisatie op dat moment (nog) geen expliciete opdracht heeft van betrokkenen. De rechtbank is voornemens om daarbij ook te vragen in hoeverre in dat kader relevant is dat er twee mogelijke opt-outmomenten zijn in de WAMCA-regelgeving: (i) na het aanwijzen van de exclusieve belangenbehartiger door de rechtbank (art. 1018f lid 1 Rv); en (ii) nadat partijen een vaststellingsovereenkomst hebben gesloten (art. 1018h lid 5 Rv). De prejudiciële procedure bij het HvJ EU zal mogelijk invloed hebben op het procesverloop in andere collectieve acties wegens AVG-schendingen. Zo heeft de Rechtbank Amsterdam in de *Google*-zaak partijen in de gelegenheid gesteld om zich uit te laten over het vervolg van de procedure, indien de Rechtbank Rotterdam inderdaad overgaat tot het stellen van de prejudiciële vragen.^[17]

Voetnoten

[1] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1651, *JOR* 2024/245, m.nt. D.A. van der Kooij (*TPC/Oracle c.s.*).

[2] Rb. Amsterdam 25 oktober 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:6694, *JOR* 2023/294, m.nt. T.M.C. Arons (*SOMI c.s./TikTok c.s.*).

[3] Rb. Amsterdam 15 januari 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:313 (*SBP c.s./Google c.s.*).

[4] Rb. Rotterdam 13 november 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:11322 (*SDBN/Amazon c.s.*).

[5] Uittreksel van de dagvaarding van SDBN tegen X (Twitter) d.d. 14 september 2023: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/20230908-Stichting-Databescherming-Nederland-v.-X-Corp-uittreksel.pdf>.

[6] Uittreksel van de dagvaarding van Somi tegen Meta d.d. 3 november 2023: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Uittreksel-dagvaarding-SOMI-vs-Meta-cs.pdf>.

- [7] Uittreksel van de dagvaarding van SDBN tegen Adobe d.d. 13 december 2023: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Stichting-Data-Bescherming-Nederland-v.-Adobe-Inc.-en-Adobe-Systems-Software-Ireland-Limited.pdf>.
- [8] Uittreksel van de dagvaarding van Stichting CUIC tegen Avast d.d. 27 maart 2024: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Stichting-CUIC-v-Avast-Software-sro-cs.pdf>.
- [9] Uittreksel van de dagvaarding van TBYP tegen Match (Tinder) d.d. 16 december 2024: <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/stichting-take-back-your-privacy-tegen-MTCH-technology-services-limited.pdf>.
- [10] Hof Amsterdam 11 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1572, r.o. 5.6 (*Hammy Media*); Rb. Rotterdam 13 november 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:11322, r.o. 6.5 (*SDBN/Amazon c.s.*).
- [11] Art. 80 lid 1 AVG noemt de rechten die zijn beschreven in de art. 77 (klachtrecht bij de toezichthouder), 78 (doeltreffende voorziening tegen de toezichthouder), 79 (doeltreffende voorziening tegen de verwerker) en 82 (schadevergoeding) AVG.
- [12] Het moet gaan om: (i) een orgaan, organisatie of vereniging zonder winstoogmerk, (ii) dat of die op geldige wijze volgens het recht van een lidstaat is opgericht, (iii) waarvan de statutaire doelstellingen het openbare belang dienen en (iv) dat of die actief is op het gebied van de bescherming van de rechten en vrijheden van de betrokkene in verband met de bescherming van diens persoonsgegevens.
- [13] Rb. Amsterdam 29 december 2021, ECLI:NL:RBAMS:2021:7647, r.o. 5.19-5.26, *JBPr* 2022/31, m.nt. I.J.F. Wijnberg & D.A. van der Kooij (*TPC/Oracle c.s.*).
- [14] Rb. Amsterdam 25 oktober 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:6694, r.o. 2.25-2.28, *JOR* 2023/294, m.nt. T.M.C. Arons (*SOMI c.s./TikTok c.s.*).
- [15] Art. 80 lid 2 AVG staat niet aan vorderen schadevergoeding ex art. 3:3035a BW in de weg: M. Gülcür, 'Collectieve acties wegens inbreuk op de Algemene verordening gegevensbescherming', *MvV* 2022, afl. 9, p. 289-299. Schadevergoeding kan op grond van art. 80 lid 2 AVG niet zonder opdracht: D. Knibbeler, S. Been & A.J. Haasjes, 'Collectieve schadevergoedingsacties onder de AVG. Geen actie zonder opdracht', *MvV* 2023, afl. 11, p. 408-413.
- [16] Rb. Rotterdam 13 november 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:11322 (*SDBN/Amazon c.s.*).
- [17] Rb. Amsterdam 15 januari 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:313, r.o. 14.2-14.3 (*SBP c.s./Google c.s.*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.14

6.2.14 Proceshoedanigheid en gestelde belangen

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18348:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Vorderingen als bedoeld in art. 3:305a BW, die niet als zodanig worden gepresenteerd, stranden vaak wegens

het niet voldoen aan de ontvankelijkheidseisen.^[1] In kroniekjaar 2024 werd Stichting Schone Polder door de Rechtbank Den Haag in haar vorderingen jegens de Staat in verband met verontreiniging van (agrarische) grond in de Zeeuwse Perkpolder niet-ontvankelijk verklaard. Aanvankelijk had zij zich, onder verwijzing naar haar statuten, op het standpunt gesteld op te komen voor een collectief belang, maar naar aanleiding van het verweer van de Staat over de procedurele vereisten en vragen van de rechtbank tijdens de mondelinge behandeling kwam zij daarvan terug en betoogde zij vergeefs alleen op te komen voor haar eigen belang.^[2] Drie agrariërs waren wel ontvankelijk in hun vorderingen, echter alleen voor zover zij daarbij een eigen belang hadden, niet voor zover hun vorderingen zich richtten op recreanten, omwonenden en bezoekers.^[3]

Een Braziliaanse vereniging, opgericht door leden van traditionele, inheemse leefgemeenschappen (waaronder de Quilombola) in het Amazonegebied, werd door de Rechtbank Rotterdam ontvankelijk verklaard in haar vorderingen tegen Nederlandse holdings en het Noorse hoofd van de *Norsk Hydro*-groep, exploitant van o.a. een bauxietmijn, aluminiumoxideraffinaderij en aluminiumfabriek in het Braziliaanse Amazonegebied.^[4] De vereniging vorderde, tezamen met 9 individuele leden van die gemeenschappen, verklaringen voor recht dat Norsk Hydro c.s. jegens haar leden als *indirect polluters* (een leerstuk naar Braziliaans recht) aansprakelijk zijn voor milieuschade veroorzaakt door hun Braziliaanse exploitaties in het leefgebied van deze gemeenschappen. De individuele leden vorderden ook schadevergoeding op te maken bij staat. Volgens gedaagden is, wat de Braziliaanse vereniging betreft, sprake van een verkapte collectieve actie en probeert de vereniging de waarborgen uit het collectieve actierecht op grond van art. 3:305a BW te omzeilen. De rechtbank begreep de proceshouding van de vereniging echter zo dat het haar voor ogen heeft gestaan om als zelfstandige procespartij in eigen naam vorderingen in te stellen ter realisering van haar eigen statutaire doelstellingen. Naar het oordeel van de rechtbank heeft de vereniging een voldoende eigen belang in de zin van art. 3:303 BW bij haar vorderingen. Interessant is dat de rechtbank meeneemt dat toewijzing van de gevorderde verklaring voor recht van belang kan zijn in eventuele opvolgende procedures (bijvoorbeeld in Brazilië), in die zin dat deze als uitgangspunt kan worden benut bij eventuele latere schadevergoedingsacties of onderhandelingen. Ook als de vorderingen van de vereniging materieel zouden neerkomen op een collectieve actie in de zin van art. 3:305a BW, neemt de rechtbank in aanmerking dat art. 6 EVRM meebrengt dat (de wijze van) het instellen van een rechtsvordering niet snel misbruik van recht zal opleveren en dat de vereniging in dit geval ook een concreet eigen belang heeft. Dat de vereniging er ook voor had kunnen kiezen om een collectieve actie ex art. 3:305a BW in te stellen, maakt het bewandelen van de door haar gekozen weg nog geen misbruik van recht, aldus de rechtbank.^[5]

Voetnoten

[1] In vorig kroniekjaar: Rb. Den Haag 24 maart 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:3631; Rb. Den Haag 11 oktober 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:14822; Rb. Den Haag 26 augustus 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:7603.

[2] Rb. Den Haag 1 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:6446, r.o. 5.2 (*Schone Polder/de Staat*). NB: Blijkens het Centraal register voor collectieve vordering is Stichting Schone Polder van dit vonnis in hoger beroep gekomen en heeft zij haar appeldagvaarding zekerheidshalve toch maar ingeschreven voor het geval haar vorderingen als collectieve vorderingen worden gekwalificeerd.

[3] Rb. Den Haag 1 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:6446, r.o. 5.3 (*Schone Polder/de Staat*).

[4] Rb. Rotterdam 29 mei 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:4966, *JBPr* 2024/71, m.nt. J. Wind & M.B.A. Hettterscheidt (*Quilombola/Norsk Hydro c.s.*).

[5] Rb. Rotterdam 29 mei 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:4966, *JBPr* 2024/71, m.nt. J. Wind & M.B.A. Hettterscheidt, r.o. 5.22 (*Quilombola /Norsk Hydro c.s.*).

6.2.15 De WAMCA in hoger beroep

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18169:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

In de lagere jurisprudentie werd wisselend gedacht over de toepasselijkheid in hoger beroep (en cassatie) van de bijzondere WAMCA-procedure-regels, neergelegd in titel 14A Rv (art. 1018b e.v. Rv).^[1] Inmiddels heeft de Hoge Raad hierover duidelijkheid gegeven in de collectieve actie van BCW over de vergoeding van anticonceptiemiddelen.^[2] De Hoge Raad heeft in de eerste plaats geoordeeld dat de gegevens genoemd in art. 1018c lid 1 Rv, waaronder gegevens over de mate waarin is voldaan aan de ontvankelijkheidseisen van art. 3:305a BW, alleen hoeven te worden opgenomen in de dagvaarding in eerste aanleg. In de tweede plaats heeft de Hoge Raad geoordeeld dat ook de gegevens voor aanwijzing van een exclusieve belangenbehartiger alleen in eerste aanleg hoeven te worden verstrekt, aangezien die aanwijzing plaatsvindt in eerste aanleg en daartegen geen rechtsmiddel openstaat. Hieruit volgt dat die aanwijzing dus niet opnieuw plaatsvindt in hoger beroep. Ten slotte verduidelijkt de Hoge Raad dat de termijn van drie maanden van art. 1018d lid 1 Rv alleen geldt in eerste aanleg, reden waarom de dagvaarding in hoger beroep en procesinleiding in cassatie niet hoeven te worden aangetekend in het centraal register.

In de *Oracle/Salesforce*-zaak kwam de vraag aan de orde of het hof de zaak kan terugverwijzen of aan zich moet houden in het geval van een succesvol hoger beroep tegen een niet-ontvankelijkheidsoordeel in eerste aanleg (hetgeen kwalificeert als een eindvonnis). Het Hof Amsterdam kwam tot de slotsom dat terugverwijzing naar de rechtbank - zodat de zaak daar inhoudelijk kan worden behandeld - in overeenstemming is met de aard van de WAMCA-procedure en niet in strijd is met het verbod op terugverwijzing, nu dit geval op één lijn valt te stellen met het geval waarin ten onrechte ontslag van instantie is verleend.^[3] In de *Mercedes*-zaak^[4] en de zaak van *Elco* tegen *Rabobank c.s.*,^[5] waarin het (mede) ging om vorderingen die onder het regime van art. 3:305a-oud vallen, kwam het Hof Amsterdam tot eenzelfde oordeel.

Voetnoten

[1] Zie hierover bijv. T.M. Sweerts en E.C.A. Vermeulen, 'Kronieken collectieve acties en schikkingen 2022', *Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation* 2022-2023, 2023/3.12 (p. 272-273). Ook dit kroniekjaar werd hierover geoordeeld: zie Hof Den Haag 5 maart 2024, ECLI:NL:GHDHA:2024:338, r.o. 4.1.

[2] HR 21 februari 2025, ECLI:NL:HR:2025:321, r.o. 3.3.4 (*Clara Wichmann c.s./de Staat*).

[3] Hof Amsterdam 24 september 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2661, r.o. 2.3.1-2.3.3 (*TPC/Oracle c.s.*).

[4] Hof Amsterdam 22 oktober 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:2941, r.o. 2.2 (*SEC c.s./Mercedes c.s.*).

[5] Hof Amsterdam 11 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1595, r.o. 3.2 (*Elco/Rabobank c.s.*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.2.16

6.2.16 Stuitende werking collectieve acties voor daarop aansluitende individuele rechtsvorderingen

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18445:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Het instellen van een collectieve actie heeft stuitende werking voor nadien in te stellen individuele vorderingen.^[1] De Hoge Raad oordeelde in de zaak van Vereniging Consument en Geldzaken (VCG) tegen Groeivermogen dat met het in kracht van gewijsde gaan van de toewijzende uitspraak in de collectieve actie, de stuitende werking van de collectieve actie eindigt. Op grond van art. 3:319 lid 1 BW begint vanaf de dag na het in kracht van gewijsde gaan van de toewijzende uitspraak in de collectieve actie een nieuwe verjaringstermijn te lopen (gelijk aan de oorspronkelijke termijn, doch niet langer dan vijf jaren) voor de vorderingen van individuele belanghebbenden die op de collectieve actie aansluiten.^[2] Aangezien de individuele eiser geen partij is bij de collectieve actie en zijn vordering dus niet is afgewezen of toegewezen en aangezien het in deze zaak ging om een declaratoir vonnis op grond van art. 3:305a-oud BW, vindt noch art. 3:316 lid 2 BW (ingestelde eis leidt niet tot toewijzing, 6-maandentermijn) noch art. 3:324 BW (verjaringstermijn van 20 jaar voor tenuitvoerlegging condemnatoire uitspraak) toepassing.

Voetnoten

[1] HR 28 maart 2014, JOR 2014/196, m.nt. R.G.J. de Haan (*VEB/Deloitte c.s.*); HR 9 oktober 2015, JOR 2015/337, m.nt. T.M.C. Arons (*Dexia*) en HR 19 mei 2017, JOR 2017/197, m.nt. T.M.C. Arons (*Värde*).

[2] HR 27 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1311, JOR 2024/259, m.nt. C.W.M. Lieverse (*Groeivermogen N.V./Verweerder*).

6.3 Alternatieve vormen van collectief procederen

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18167:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Collectieve belangenbehartigers kunnen naast het instellen van collectieve vorderingen op grond van art. 3:305a BW ook procederen op basis van lastgeving, volmacht of cessie. Volkswagen Group Diesel Efficiency Stichting (VGDES) heeft (individuele) testcases in vier verschillende arrondissementen aanhangig gemaakt tegen Volkswagen op basis van aan haar gecedeerde vorderingen. In alle testcases is hoger beroep ingesteld en had Volkswagen onder meer verzocht om verwijzing (art. 220 Rv) naar het Hof Amsterdam en (subsidiair) aanhouding van de individuele zaak totdat het Hof Amsterdam in de collectieve actie SCC/Volkswagen c.s. eendarrest heeft gewezen. Deze verzoeken zijn door het Hof Arnhem-Leeuwarden in twee verschillende VGDES-testcases afgewezen.^[1] Het Hof Amsterdam heeft een aanhoudingsverzoek afgewezen.^[2] Het Hof Arnhem-Leeuwarden meende dat samenhang tussen de VGDES-zaak en de lopende

collectieve actie(s) niet per definitie met zich brengt dat volledige consistentie in de uitspraken wenselijk is in die zin dat tegenstrijdige uitspraken per se voorkomen dienen te worden. Het door VGDES daar tegenover gestelde belang dat juist uitspraken van verschillende rechters in de testcases mogelijk zullen kunnen bijdragen aan een (stevigere) basis voor overleg met Volkswagen over een regeling, achtte het Hof Arnhem-Leeuwarden ook een aannemelijk en te respecteren belang.^[3] Het Hof 's-Hertogenbosch dacht hier anders over.^[4] Het Hof 's-Hertogenbosch constateerde dat de vier individuele procedures, die verspreid over het land zijn aangespannen, als voorbeeld ('testcases') dienen voor de zaken van de (duizenden) andere auto-eigenaren die zich achter VGDES hebben geschaard en de individuele procedures "in zoverre karakters trekken hebben van een collectieve actie". Om tegenstrijdige beslissingen te voorkomen, vragen de eisen van een goede rechtspleging en de daarmee gemoeide belangen dan ook om een (zoveel mogelijk) gelijktijdige behandeling en beslissing van de zaken door dezelfde rechter(s).^[5] Dat verschillende uitspraken van rechters in de individuele zaken kunnen bijdragen aan een basis voor overleg tussen Volkswagen en VGDES over een schikking is naar het oordeel van het Hof 's-Hertogenbosch geen rechtens te respecteren belang als bedoeld in art. 220 Rv, althans in ieder geval is het van onvoldoende gewicht. Ook een verdieping van het schadedebat bij verschillende rechters ten behoeve van een eventueel in te stellen cassatieberoep bij de Hoge Raad, wat het Hof Arnhem-Leeuwarden eveneens meewoog in zijn oordeel, legt volgens het Hof 's-Hertogenbosch onvoldoende gewicht in de schaal.

Voetnoten

- [1] Hof Arnhem-Leeuwarden 20 februari 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:1233, *JBPr* 2024/38, m.nt. A. Hammerstein (*Volkswagen AG/VGDES*) en Hof Arnhem-Leeuwarden 9 juli 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:4575 (*Volkswagen AG/VGDES*).
- [2] Hof Amsterdam 18 juni 2024, ECLI:NL:GHAMS:2024:1682 (*Volkswagen AG/VGDES*).
- [3] Hof Arnhem-Leeuwarden 20 februari 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:1233, r.o. 7.8, *JBPr* 2024/38, m.nt. A. Hammerstein (*Volkswagen AG/VGDES*).
- [4] Hof 's-Hertogenbosch 23 juli 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:2386 (*Volkswagen AG/VGDES*).
- [5] Hof 's-Hertogenbosch 23 juli 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:2386, r.o. 6.6.3 (*Volkswagen AG/VGDES*).

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.4

6.4 (Inter)nationale ontwikkelingen

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18168:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Ingevolge art. IV WAMCA vindt een wetsevaluatie plaats vijf jaar na inwerkingtreding (1 januari 2020). Deze evaluatie wordt uitgevoerd door het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Datacentrum (WODC). Bij brief van 4 april 2024^[1] kondigde de Minister voor Rechtsbescherming aan de evaluatie naar voren te halen, waardoor de evaluatie al in het afgelopen kroniekjaar van start is gegaan. Onderwerp van de evaluatie zal onder meer zijn in hoeverre voor belangenorganisaties met een ideëel doel nadere representativiteitseisen zouden moeten worden gesteld, zoals aan de orde gesteld in de motie-Stoffer^[2] en de motie-Dijksma^[3] (waarbij werd verzocht

opvolging te geven aan de motie-Stoffer). In voormelde brief werd aangekondigd dat de WODC verwacht dit onderzoek in het voorjaar 2025 te kunnen opleveren.

Op het gebied van financiering van collectieve acties signaleren wij dat het European Law Institute (ELI) het afgelopen jaar de *Principles Governing the Third Party Funding of Litigation* heeft uitgebracht.^[4] Het doel van de principes is om een blauwdruk te maken voor advies, beslissingen of lichte regulering van de markt voor Third Party Litigation Funding (TPLF).^[5] ELI heeft 12 hoofdbeginselen opgesteld met betrekking tot het gedrag van financiers en gefinancierde partijen.^[6]

Tot slot signaleren wij dat het Ministerie van Justitie en Veiligheid op 13 maart 2025 de lijst publiceerde met door Nederland aangewezen organisaties voor collectieve acties in de Europese Unie, als bedoeld in art. 3:305e lid 1 BW. Op de lijst staan Stichting Take Back Your Privacy, SOMI, ICAM en VEB.^[7]

Voetnoten

[1] [Kamerstukken II 2023/24, 36169, nr. 42.](#)

[2] [Kamerstukken II 2022/23, 36169, nr. 37.](#)

[3] [Kamerstukken II 2023/24, 36169, nr. 41.](#)

[4] Principles Governing the Third Party Funding of Litigation, *European Law Institute*, p. 1.

[5] Principles Governing the Third Party Funding of Litigation, *European Law Institute*, p. 10.

[6] Principles Governing the Third Party Funding of Litigation, *European Law Institute*, p. 11.

[7] <https://open.overheid.nl/documenten/ae41b0db-4ee5-4e48-a557-4e295e8428fb/file>.

Vereniging Corporate Litigation 2024-2025 (VDHI nr. 194) 2025/6.5

6.5 Afsluitende opmerkingen

Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij, datum 01-04-2025

Datum	01-04-2025
Auteur	Mr. G. Creijghton, mr. H.J. ter Meulen en mr. J. de Rooij
JCDI	JCDI:BSD18400:1
Vakgebied(en)	Ondernemingsrecht (V)

Het Nederlands collectief actierecht, en in het bijzonder de rechtspraak op het gebied van de WAMCA, is volop in beweging. Het afgelopen kroniekjaar werden de vereisten die volgen uit de WAMCA nader ingekleurd en uitgekristalliseerd. Met deze bijdrage hopen wij enig inzicht te bieden in de ontwikkelingen op dit vlak. Hoewel ruimte blijft voor nadere duiding en niet alle leemtes zijn ingevuld, zijn wij positief gestemd dat dit met name een kwestie van tijd is. Ook de wetsevaluatie door het WODC zal hier mogelijk een positieve bijdrage aan kunnen leveren.